

De colica pictonum / T. Tronchin.

Contributors

Tronchin, Théodore, 1709-1781.

Publication/Creation

Genevae : Apud fratres Cramer, 1757.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/xz27p7jr>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DE
COLICA
P ICTONUM.

8

DE
COLLE
PICTONUM

3 2
T. TRONCHIN,

IN ACADEMIA GENEVENSI MED.
PROF. COLLEGII MEDICI AMSTE-
LODAMENSIS OLIM INSPECTORIS,
ACAD. REG. SCIENT. BEROLIN. &c.

D E

COLICA
P I C T O N U M.

*Vidi in arte peritissimos huncce morbum non
intellexisse. Spigel.*

G E N E V Æ,

Apud FRATRES CRAMER.

MDCCLVII.

8

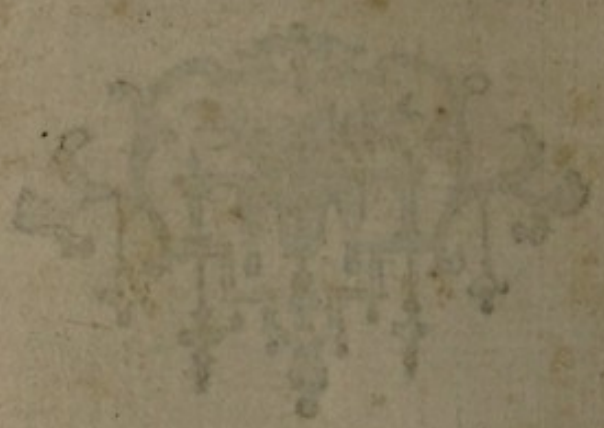
T. T. R. O. N. C. H. I. N.

IN ACADEMIA GENEVENSIS MED.
PROF. COLLECTA MEDICI AMSTE.
LUDWIGSIS OLIM INSPICTORIS
ACAD. REG. SCIENT. BEROLIN. &c.

D. F.

P I C T O R I U M
C O L L I C A

Pro in arte peritiam habere. Medicum non
intelligit. Spiritus.

GENEVA
AD P. R. A. T. E. S. C. R. A. M. E. N.

MEDICINA

CELSISSIMO PRINCIPI
PHILIPPO
DUCI AURELIANENSI,
T. TRONCHIN.

✿☀✿ *Ujusce libelli, Celsissime Prin-*
✿☀ *H* ✿☀ *ceps, Te frustra Patronum*
✿☀✿ *ambirem, si Patrocinio indi-*
gnus esset libellus, nec tam audax sum
ut dignum existimem. Animi verò
grati leve monumentum Tibi consecra-
re, tot in me collata beneficia jubent,
Tua, Generosissime Princeps, annuit
humanitas. Paterno, quem infirmè
laudarem, amore, vi mentis propriâ,
insitum vicisti metum, gentilitiosque
superasti terrores, ut atavis Regibus
editam Prolem diris eriperes Variolis.

VI DEDICATIO.

Insitioni à Te, Principum Optime, mihi demandatæ, aspiravit Deus. Tutà lenique hâc arte dilectissimum Filium omnibus, licet teneris adhuc, virtutibus ornatum, formosamque Filiam charissimam servando, timidæ dedisti Galliæ exemplum seris nepotibus profuturum. Dubia si supersint, delebit dies. Tuum interim immortale Nomen præsens ac futura celebrabit ætas.

LECTORI

AUCTOR.

✠✠✠ I, ineunte praxi, morbus mi-
✠✠✠ S hi fuerit curatû difficilis,
✠✠✠ hunc fuisse lubens fateor, ac
diffiteri puderet. Primi titubantes
gressus, pede vix firmiori præeuntes
magistri, artis medicæ Principum fa-
tale tyroni silentium, ipsa morbi diffi-
cultas anxium me sæpè fecerunt. Fre-
quens erat morbus, rara medicina
Amstelodami. Invitus per mortes
experimenta feci, tandem sensim na-
ta methodus facilior tutiorque fuit.
Imbecilibus humeris nimiùm gravi,
clinicæ valedicens medicinæ, quæ in
populosissimâ urbe frequentissima me
edocuit praxis, mandare chartis ani-
mus est, foelix si non sint ludibria

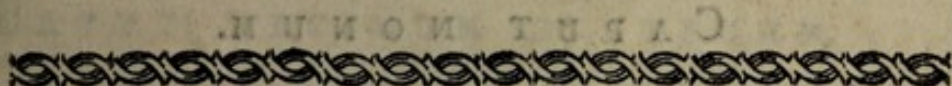
ventis, accendantque facem, ne faxis mihi toties iniquis, aliorum illidantur naves. Apollini sacrum quo fruor otium, à turbulentâ praxi liberum, sparsas ut hodie colligam chartas jubet. Maturè solutus equus, sanus adhucdum, si non peccet, placebit equiti. Si Tibi non displiceat, putrem quem ungulâ quassit Variolarum campum postea recludam.

CAPITUM

ARGUMENTA.

CAPUT PRIMUM.

Dolor ventris, quando & unde colicus dictus. pag. 1.

CAPUT SECUNDUM.

Dolor colicus, quando & unde Pictonum dictus. 2.

CAPUT TERTIUM.

Colici apud Pictones doloris descriptio. 3.

CAPUT QUARTUM.

Idem colicus dolor sæpius ante Citesium descriptus. 4.

CAPUT QUINTUM.

Colicus dolor Pictonum, post Citesium raro descriptus. II.

CAPUT SEXTUM.

Doloris colici, hodie Pictonum dicti, descriptio. 16.

X C A P I T U M

C A P U T S E P T I M U M.

Colici doloris Pictonum causa proxima. pag. 18.

C A P U T O C T A V U M.

Colici Pictonum doloris causæ remotæ. 20.

C A P U T N O N U M.

*Causa remota prima. Reliquiæ febrium imperfectâ
crisi solutarum, vel non benè curatarum.* 20.

C A P U T D E C I M U M.

Causa remota secunda. Venena. 24.

C A P U T U N D E C I M U M.

*Causa remota tertia. Vini potûsque acido-austeri, fer-
mentati, acidorumque immaturorum nimius u-
sus.* 32.

C A P U T D U O D E C I M U M.

Causa remota quarta. Arthritis, ac Rheumatismus. 38.

C A P U T D E C I M U M T E R T I U M.

Causa remota quinta. Impedita perspiratio. 41.

C A P U T D E C I M U M Q U A R T U M.

Causa remota sexta. Scorbutus. 44.

ARGUMENTA. XI

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

Causa remota septima. Melancholia. pag. 46.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

Causa remota octava. Animi Pathemata. 48.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

Diagnosıs Colicæ Pictonum. 50.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

Prognosis colicæ Pictonum. 51.

CAPUT DECIMUM NONUM.

Anatomica Cadaverum inspectio. 52.

CAPUT VIGESIMUM.

Symptomatum Colicæ Pictonum brevis dilucidatio. 54.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

Spontanea quæ naturâ fit Colicæ Pictonum curatio.
63

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

Colicæ Pictonum curatio arte facta. 65.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

Causæ remotæ primæ curatio. 66.

XII CAPITUM ARGUMENTA.

CAPUT VIGESIMUM QUARTUM.

Causæ remotæ secundæ curatio. pag. 68.

CAPUT VIGESIMUM QUINTUM.

Causæ remotæ tertiæ curatio. 70.

CAPUT VIGESIMUM SEXTUM.

Causæ remotæ quartæ curatio. 72.

CAPUT VIGESIMUM SEPTIMUM.

Causæ remotæ quintæ curatio. 74.

CAPUT VIGESIMUM OCTAVUM.

Causæ remotæ sextæ curatio. 75.

CAPUT VIGESIMUM NONUM.

Causæ remotæ septimæ curatio. 77.

CAPUT TRIGESIMUM.

Causæ remotæ octavæ curatio. 79.

CAPUT TRIGESIMUM PRIMUM.

Paresios curatio. 80.

D E

COLICA PICTONUM.

CAPUT I.

Dolor ventris, quando & unde Colicus dictus.

Dolor ventris, eundem licet in ventre non *Dolor ven-*
 tenens locum, in ipsis ut potè lumbis, *tris coli-*
 quandoque ad Ilia, sæpè circa Umbili- *cus.*
 cum, sæpiissimè in regione Coli sæviens,
 Colicus dicitur.

Re, non nomine Hippocrati notus, descriptus *Hippocrati*
 ab eo sæpiùs videtur, ubi torminum alvi, dolo- *notus.*
 rumque circa umbilicum mentionem facit (a).

Post Hippocratem, Diocles Carystius tenuioris *A Diocle*
 intestini morbum *χόρδαψον*, plenioris, *έίλεον* nomi- *Carystio*
 navit. (b) *distinctus.*

Cassius verò, quem ingeniosissimum seculi sui *A Cassio*
 Medicum, dicit Celsus, omnium primus, quan- *colicus*
 tùm novimus, dolorem ventris colicum vocavit, *dictus.*
 medicamentumque *κολικόν* dictum, de quo glória-
 ba-

(a) "Αλγηναι περὶ ὀμφαλὸν in scriptis Hippocratis pas-
 sim reperitur.

(b) A. C. Celsi de Medecina lib. 4. cap. 13.

batur, invenit, cujus formulam servavit Celsus. (a)

A Celfo
etiam.

Tempore verò Celsi, tenuioris intestini morbus εἰλεδς, plenioris κολικδς, jam vulgò nominatus fuit.

(b) Cœliusque Aurelianus de hoc morbo scribens, (c) laudat remedia à Themifone præscripta, Augusto regnante.

Imò à Phi-
lone Tar-
sensi.

Imò Philo Tarsensis Themifonis coævus, suum contra colicum dolorem laudat Philonium. (d)

Error Pli-
nii.

Unde patet C. Plinii error, (e) ubi dixit, quod Colum vel Colica Tiberii Cæsaris principatû irrepperit, nec quisquam id prior Imperatore ipso senserit, magnâ civitatis ambage, cum edicto ejus excusantis valetudinem, legeretur nomen incognitum.

Ventris igitur dolor, à Cassio primò, Colicus dictus, hocce retinuit nomen, Galeno dein, aliis-que post illum Artis Medicæ Principibus, sacrum.

C A P U T II.

Dolor Colicus, quando & undè, Pictonum dictus.

Colicorum
dolorum
varia spe-
cies.

Hippocratis cruciatus alvi, doloresque circa umbilicum, colici postea indiscriminatim vocati, uti patebit, in species tandem distincti, variis temporibus, varia, imò gentilitia accepere nomina.

Quando

Sic itaque circa annum MDLXXII. Colicus apud

(a) Ibid. lib. 5. cap. 25.

(b) Eodem vocabulo usus est Galenus, uti patet ex lib. 6. cap. 2. de loc. affect.

(c) Cœl. Aureliani Morb. Chronic. lib. 4. cap. 7.

(d) Galenum vid. de arte curandi ad Glauconem.

(e) Hist. Nat. lib. 26. cap. 6.

apud Pictones jam sæviens dolor, Pictonum dein- *Pictonum*
dè nomen accepit, à F. Citesio Pictaviensi Medi- *dicti.*
co, qui sexaginta septem postea annis, morbi his-
toriam dedit. (a)

Semel acceptum nomen postea retinuit, licet *Retinuere*
tunc Armoricis, Santonibus, Engolismensibus, *nomen.*
totique ferme Aquitaniæ, æquè ac Pictonibus fa-
miliaris esset. (b)

Imò teste P. Droëto (c) sæviebat tunc in Picar- *Licet alibi*
diâ. In Moraviâ etiam, Silesiâ, maximâque infe- *frequentes.*
rioris Germaniæ parte, uti ex Langii epistolâ quam
de torminibus à febre relictis, scripsit, Cratonis-
que litteris anno MDLXXXII. de paralyfi ex co-
licâ, missis, constat.

CAPUT III.

Colici apud Pictones doloris descriptio.

EO laborantium, fidere veluti percussorum, *Colicæ Pic-*
vultum decolorabat pallor, frigebant extre- *tonum de-*
ma, languebant vires, animus erat inquietus, cor- *scriptio.*
pus anxium, somnus ferè nullus, leipothymia,
feu potius cardiogmi frequentes, prostratus appe-
titus, cum nausæâ, ructû, vomitû æruginosæ bi-
lis, singultû, siti, stranguriâ, hypochondriorum
æstu, interdum sine febre, sæpius cum febre lentâ.

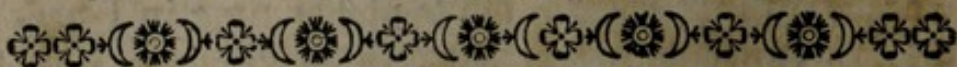
Ventriculi, Intestinorum, Lumborum, Ilium,
Inguinum dolor acutissimus, quandoque cum alvi
fluo-

(a) In Diatribâ, de novo & populari apud Pictones do-
lore colico bilioso.

(b) Vid. ibid. cap. 2.

(c) Vid. consilium novum de pestilentia, auctore P.
Droëto anno MDLXXII. sub finem cap. 5.

fluore, in initio frequenti, licet non copioso, sæpè cum ejus adstrictione. Crescente morbo, humeri, brachia, mammæ, totumque dolebat pectus, nec deerant quos plantarum pedum, motu adhuc illæso, crudelis vexaret dolor. Tandem remittente dolore, inopinantium, ac sese meliùs credentium brachia pedesque resolvebantur, cessante motù, sensù superstite. (a)

C A P U T IV.

Idem Colicus dolor sæpiùs ante Citesium descriptus.

*Colica Pic-
tonum de-
scripta à
Paulo
Æginetâ.*

NOstrâ ætate, dicit Paulus Ægineta, (b) colicus quidam morbus homines vexavit, in quo absoluta motûs privatio in artubus consequebatur, & maximè in iis qui superstites evasuri essent. Verùm sensus tactûs illæsus conservabatur, unde suâ sponte rediit plerisque motus, temporis progressû.

Idem Paulus de eodem morbo, alibi verba faciens, (c) Colica quasi pestifera, ait, quâdam contagione terminabatur plerisque ad morbum Comitiale, aliis ad artuum resolutionem, servato sensû; & qui ad Comitiale delapsi sunt, plerique perierunt, qui verò ad resolutionem, plerique servati sunt.

Ab Haly Similis in Haly Abbate Colici doloris datur descriptio, (d) accidit autem sæpiùs in Colicâ passio-
Abbate.

(a) Vid. Citesii libr. cit. cap. 1.

(b) Pauli Æginetæ, de Re medicâ, lib. 3. sub finem cap. 18. cujus titulus est, de resolutione ex colico morbo obortâ.

(c) Lib. cit. cap. 43.

(d) Haly Abbatis Liber totius Medicinæ, lib. 9. cap. 8. Lugdun. MDXXIII.

fione & enervatio quorundam membrorum evul-
fio; cum morbus cretico finitur modo --- vidi
nonnullos colicam patientes gravem, difficilis no-
cumentum, quorum utrumque evulsum est genu,
quorundam autem & genu unum & ancha, vi-
di & cui scapulæ motus omnino cessavit, sc. fen-
sus erat bonus.

Hujus filius Avicenna dixit, (a) & Colica qui- *Ab Avi-*
dem multoties permutatur ad paralyfim, & sana- *cenna.*
tur per eam.... & quandoque similiter sanantur
per dolores juncturarum.... dicit & alibi, (b) fit
fortis punctio, & fit quasi perforetur venter ejus
tere bello, aut quasi sit absconsa in intestinis ejus
acus, stans, & quoties movetur dolet, & fit
fortis sitis, & non satiatur habens eam, licet bi-
bat plurimum, quoniam, quod bibitur non pe-
netrat ad hepar, propter oppilationes accedentes
in orificiis Meseraicarum &.... de ventre haben-
tis colicam, egrediuntur squibalæ, sicut stercora
ovium, vel sicut stercora caprarum..... & fre-
quens fit vomitus cholericus, quoniam via chole-
ræ ad intestina secundum plurimum constringitur,
quare expellitur ad superiora.

Colica passio, dicit Constantinus Africanus (c) *A Constanti-*
nimius est dolor quem patitur intestinum, quod *tino Afri-*
vocatur Colon: Nascitur ex humoribus crassis & *canno.*
phlegmaticis, qui clauduntur in Intestini panni-
culis.... sive de acuto & pungitivo aliquo hu-
more.... quia Intestina quasi tere bello sunt perfo-
rata.... oportet autem intelligas quia passio colica
in dolorem arteticum se mutat.

Co-

(a) Avicennæ lib. 3. fen. 16. tract. 3. sub finem cap. 6.

(b) Ibid. cap. 7. ubi de signis colicæ.

(c) Constantini Africani Medici Operum pars 2. lib. 9.
cap. 29. de colicâ passione.

*A Johanne
à Gaddes-
den.*

Colica, juxta Johannem à Gaddesden, aliquando terminatur in paralyfim, aliquando in arthriticam, aliquando in Epilepfiam (a).

A Fernelio.

Alii infuper cruciatus, ait Fernelius (b), quâdam fimilitudine & vehementiâ Colici nuncupantur, quibus tamen non in Colo intestino fedes eft, fed vel in peritonæo, vel in membranis quæ abdomini ventrisque partibus obtenduntur. Hi fanè graviffimi funt & admodum diuturni, ac neque clyfteribus, neque Medicamentis, neque fomentis, neque iis remediis quibus qui verè funt Colici dolores, deliniri folent. Eorum materia aut flatus eft tenuis, aut humor acerrimus & æruginosus, membranarum fpatiis conclusus, è quibus detrahi vix poteft.

*Ab Holle-
rio.*

Quod autem à Veteribus fcriptum eft, dicit Hollerius (c), Colicum dolorem transire in paralyfim, id rarum apud nos, familiare quibusdam populis ut Britonibus. Sacerdoti cuidam annorum XL. ex affiduo propè dolore colico paralyfis nata, dolorem folvit, fed mansit paralyfis annis aliquot.

*Error
Riolani.*

Hinc spontè patet error Riolani, (d) Citefium incufantis, quod ante Milonem Henrici IV. archiatrum, Colicum iftum dolorem, Medicis Parisienfibus ignotum effe dixerit. Ex Fernelio atque Hollerio didicerat Citefius, nomine Colicinothi, dolorem iftum fuiſſe designatum qui in paralyfim definit. Morbus hic, uti obſervat ipſe Riolanus, populis Lutetiæ vicinis Melodunenſibus

(a) Vid. Roſam Anglicam cap. 20. Venet. MDII.

(b) Joh. Fernelii Patholog. lib. 6. cap. 10.

(c) Jac. Hollerii, De morbis internis lib. I. cap. 41. in ſcholiis Hollerii.

(d) Vid. Joh. Riolani fil. Animadverf. in Anatomiam Laurentii, in cap. de inteſtinis.

bus jamdudum fuerat endemius, Medicisque notus ante Citesium.

Neque inficias ibit querela Salmasii (a), dolore colico Lutetiæ laborantis, ubi Medicorum quo- ^{Querela} ^{Salmasii.} rum poposcerat opem, nullus ex symptomatis conjectari, nomenve ipsius morbi dicere potuit, excepto Citesio qui colicam Piëtonicam esse pronuntiavit, Salmasiumque pristinæ sanitati restituit. Hodie enim, uti tempore Salmasii qui morbum ne nomine quidem cognoscunt procul dubio Medici dantur.

Colicus dolor, ait Droëtus, (b) hoc anno fuit ^{A Droëto.} reverâ epidemius, & exitiosus, omnes enim facti sunt paralytici, vel epileptici, ex his non pauci interierunt, vel in ipsâ accessione, vel paulò post, quemadmodum in ædibus nostri Mecænatis, & in Cœnobio Casæ Dei, observavimus, non potuerunt enim Virgines hujus Cœnobii aliter sibi salutem quærere quàm fugâ & loci mutatione. Ante quindecim annos iste Tyrannus Cives nostros solos opprimebat, præteritâ tamen hyeme, totam hanc viciniam occupavit, ut anno MDLIV. Abbevillæ grassabatur.

Anno MDLIX. narrat Forestus, (c) Prætor ^{A Foresto.} Leydanus dolore colico, & perpetuo cruciatus, vigiliis & nervorum contractione laborabat, nec clysteribus, nec anodynis, nec stupefacientibus levare potuit, cessavit tandem dolor, superstite crurum brachiorumque contractione.

Narrat etiam Forestus (d) Alcmarianum colico laborantem dolore, licet postea remittente, in pa-

(a) De annis climactericis. pag. 731.

(b) Vid. loc. cit.

(c) Vid. P. Foresti observat. & curat. medicinal. lib. 21. obs. 15.

(d) Ibid. lib. 21. obs. 5.

paralyfim manuum incidiffe, è leviffimâ caufâ do-
lorem recruidiffe, nec ceffaffe paralyfim.

A Platero. Iliacus quoque dolor, ait Platerus, (a) potiùs
Colicus, quamvis fic vulgò nominetur, sævus diù-
que durans, gravia inferens fympptomata oritur:
quando nimirum, ficuti longâ observatione cog-
novimus fignisque certis deprehenditur, bilis in
inteftinorum fubftantiam fe inferens... illa velli-
cat, rodit, uritque..... Quod & caufa eft, cùm
hoc fit, quod hærente illic bile diutiùs, vel con-
tinuò de novo affluente, dolores adeò pertinaces,
diurni, & qui licet mitigentur, mox tamen re-
deant..... A quibus gravibus noxis, cùm Intef-
tina quæ nervofa funt nimium offenduntur & fol-
licitantur, nervoso genere tunc compatiante,
præfertim fi bilis fpinæ dorsi illic ubi Inteftina Me-
fenterii beneficio adhærent, ad illiùs medullam
ufque pertingat, illamque fimul afficiat.... Con-
vulfiones tandem, & paralyfes fiunt.

A Ballonio. Incredibile dictû dicit Ballonius, (b) quantis do-
loribus venter imus torqueatur injectis clyfteribus
non folvuntur, medicamentis paulò vehementio-
ribus irritantur. Primus noftrâ memoriâ Ferne-
lius observavit sæpenumerò cruciatus excitari qui
quâdam fimilitudine, & vehementiâ Colici nun-
cupantur, quibus tamen, non in Colo intestino
fedes eft, fed vel in peritonæo, vel in membranis
quæ abdominis ventrisque partibus obtenduntur,
non clyfteribus, non medicamentis leniuntur.

A Spigelio. Vidi in arte peritiffimos, dicit Spigelius (c),
huncce morbum non intellexiffe: Modò infrâ um-
bili-

(a) Vid. Fel. Plateri Praxeos Medicæ Tom. 2. cap. 13.

(b) Vid. G. Ballonii Confiliorum Medicinalium confil. 5.

(c) Vid. Adr. Spigelii, de febre semitertianâ lib. 4. cap.
13. & 14.

bilicum, modò supra, vel circum, vel ad latera, versus Iliæ & Lumbos, modò vero per totum ventrem ---- tunc se extendit dolor sæpiùs suprà umbilicum, & circà ventriculum, per transversum, ad instar cinguli, utrumque cingens atque coarctans hypochondrium... Alvus fit dura & clausa, præsentēs in Recto fœces, primum plerumque educit enema, secundum nil præter mucum à tunica internâ Recti abrasum. Recidivæ fat certum signum, pondus est sive molestia, quam tamen sine dolore sentiunt ægri, & circà Lumbos, & per transversam regionem Epigastricam, ab assumpto cibo major fit..... Urina fit acris, unde ardor calculum mentiens, quem errorem dolor lumborum, vomitusque confirmant. Præterea sentitur ab ægris amaror oris, sitis, inappetentia, pulsus arteriarum, subsultus interni, tremores, vigiliæ, calor præcordiorum sæpè cum febriculâ continua ... quæ si diù nimis duret, ad tabem deducit ægros, quam præcedunt, comitantur, sequuntur Epilepsia, Apoplexia, Convulsio, Paralyfis.

Sunt enim, ait Rodericus à Fonseca (a), non *A Rod. à* parùm affines Colicus dolor & Paralyfis, quia per *Fonsed.* transmutationem fit transitus alterius ad alterum, & frequentissimè in Germaniâ ex dolore colico fit paralyfis.

Jacobus Cahagnesi edidit anno MDCXVI. *A Jac. Ca-* libellum, cui titulus, Brevis facilisque methodus *bagnesi.* curandarum febrium, cujus calci adjecit peculiare Caput de Colicâ Pictavensi.

Talis Colica, dicit Sennertus (b), anno MDCXXI. *A Sennert-*
in-to.

(a) Vid. Roder. à Fonseca Consult. Medic. Tom. 2. consult. 57.

(b) Vid. Dan. Sennerti Practicæ lib. 3. part. 2. sect. 2, cap. 2. de colicâ ab humore acris & scorbutico.

ineunte vere, in Silesiâ, in Ducatû Teschinenfi grassata est epidemicè. Capitis dolor præibat colicum, hunc subsequuti sunt dolores dorsi, pedum, omniumque ferè exteriorum partium, alvus dura omnibus resistebat catharticis, & si cederet, mox durior fiebat, cum appetitûs prostratione ac vomitû. In arthritidem nonnunquam, sæpè in paralyfim aut epilepsiam abibat. Epileptici ferè omnes moriebantur, emergebant Paralytici.

*A. Nic.
Pisoni.*

Coli dolorem, in resolutionem nervorum transire præsertim in regionibus septentrionalibus observaverat Nicolaus Piso (a).

A. Car. Pisoni.

Carolus verò Piso (b) Nicolai filius, anno MDXCVI. Cardinalis Lotharingiæ jussû Cœnobium adiit Belliprati, explorandæ Religiosorum valetudinis ergò, ibi nonnullos invenit abdominis cruciatibus vexatos, cum tanto alvi stupore, ut nihil prorsus emitteret, alios autem istis doloribus jam liberatos inveteratâ paralyfi, emortua penè brachia scapulis alligata gerentes, quosdam insuper epilepticis insultibus, lethargo, aliove ineluctabili sopore oppressos. Septennio post, aliud adivit Cœnobium, ubi plures iisdem torquebantur doloribus, nec pauci cessere fatis: dolores cum paralyfi commutarunt nonnulli. Hoc autem sæpius videtur in Lotharingiâ, & Melunensibus familiaris est hæc mutatio.

A. Fr. Citesio.

Tandem Pictavensis, Regius dein Medicus, Franciscus Citesius, anno MDCXXXIX. Diatribam (c) edidit, de novo & populari, apud Pictone.

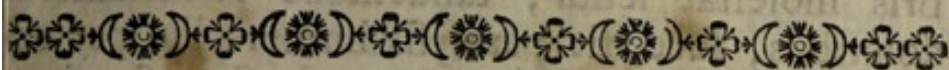
(a) Vid. Nic. Pisonis, de morbis cognoscendis & curandis lib. 3. cap. 20.

(b) Vid. Car. Pisonis observat. & consilior, sect. 4. cap. 3.

(c) Hæc diatriba cum opusculis Medicis edita, typis mandata est Parisiis, anno MDCXXXIX.

nes, dolore colico bilioso, ubi de ortu, signis, causis, curâque morbi doctè differuit, morboque hætenus notho, nomen quod habet, dedit.

Nec ita diu post Rupellensis Pharmacopœus *A Beau-*
nomine Beauvallius, è Citesii diatribâ, gallicum *vallio.*
confecit libellum, ubi præter idioma mutatum,
nil novi reperitur.

CAPUT V.

Colicus dolor Pictonum post Citesium raro descriptus.

Universum ferè, post Citesium, de isto do- *Post Cite-*
lore colico, silentium, mirum videbitur *sium ferè*
Medicis qui morbi frequentia, pertinacia, atque *silent au-*
ævitia gnari, non ignorant quàm sit ipsius cu- *ctores.*
atio difficilis.

Frustrâ enim in nonnullis qui morbum tamen
iderunt, aliquid re dignum perquiritur. Testis
isto Sydenhamus (a).

Ita ut si è Medicorum, post Citesium, turbâ,
septem vel octo excipiantur qui de hoc morbo
loquuti sunt, tres quatuorve in vivis soli sunt qui
de eo expressè verba fecere. Boerhaavius enim
ratione, non scriptis de eo differuit.

Proximus Citesio Riverius, dixit (b) quod *Excepto*
lis per vasa intestinorum effusa in eorum tuni- *Riverio.*
câ, iisque imbibita, dolores acerrimos excitat,
citque Colicam Veteribus parùm notam, eo
transfertur à cystide felleâ vel mesenterio, in crisi
intermittentâ febrium, aut à vehementi iracundiâ, a-
liâ-

(a) Vid. Process. integr. de colica Pictonum.

(b) Vid. Lazari Riverii Praxeos Medicæ, lib. 10. cap. 1.

liâque causâ externâ, quando propter obstructiones ad vias communes effundi non potest, secundum motû præpostero ad prædictas abdominis membranas excutitur. Hinc dolor crudelissimus, colicum imitatus, qui tamen neque clysteribus, neque fomentis, neque aliis remediis cedit, ad plures menses perseverans. Contabescit corpus, febris molestat lenta, tandemque remittentibus doloribus, succedit paralytis humore illo per abdominis membranas in spinam dorsî sensim irrepente. Illa paralytis partes superiores magis afficit, crura vero plerumque dolent, in Cerebrum irrumpens interdum bilis, convulsiones epilepticas facit.

Wepfero.

Narrat Wepferus (a) miserum per duodecim annos carceratum colico dolore, brachiorumque paresi laborasse, undè digiti manuum incurvi remanserunt, alvo suppressâ protinùs ventris dolore torquebatur: A paresi, sine magno tamen medicamentorum apparatusu sanatus, ferè semper postea de dolore tensivo præcordiorum, conquestus est. Plures in Cœnobiis vidit hoc morbo afflictos, quorum umbilicus sæpè dorsum versùs trahebatur.

Vidit & plures colicâ biliosâ affectos, partem tandem laborantes, in Alsatiâ, ad lacum Achenium, in Ducatû Wurtembergico (b).

Willisio.

Affectioni Colicæ, dicit Willisius, (c) crebra ac graviùs obnoxii, demùm paralytici evadunt. Casus adeò frequens hîc, ut morbi successio, illius, inter illius prognostica habeatur: Nam

(a) Vid. Joh. Jac. Wepferi histor. apoplest. hist. 13.

(b) Vid. in Ephemerid. Nat. cur. ejusdem Joh. Wepferi obs. 39. ann. 1670. de paresi post colicam ex vi

(c) Vid. Thom. Willis, de animâ brutorum, part. theolog. cap. 9.

ormina in ventre, aut paroxysmos atrociores, per intervalla redeuntes, pati solent, tandem in habitû Corporis, ac membris, dolores vagos, dein stupores, denique nec rarò resolutiones subeunt... Videntur nonnunquàm febres epidemicæ, quàm colicus dolor symptoma fit pathognomicum, postquàm in ventre aliquandiù sæviit, sæpenumero lumbos, morboque ingravescente, membra ac musculos ferè omnes in toto Corpore laceffit, tandemque nec rarò in paralyfim terminatur.

Colicâ quam Pictonicam appellant, laborans *Musgrave* ^{vio.} peger, incidit in paralyfim, artubus marcescentibus, clinicus evasit, in initio, ait Musgravius (a), dolores aderant erratici rheumatismum mentientes; Dolor iste vagus tandem in fixum mutatus, tumore rubore articulorum, verè arthriticus evasit, & quod mirum, hâcce depositâ materie, artus per decennium flaccidi, tantùmque non mortui, floridi, omnia vitæ vegetæ indicia dederunt.

Narrat etiam Scheuchzerus (b) quod in Angemontano Cœnobio, colica sæviebat spasmodica, *Scheuchzer* ^{zero.} morbus admodum rarus, curatû pertinax, qui totum ferè corripuit monasterium. Dolor erat colicus verus, contumax, Colum, intestina etiam tenuia, occupans, ubi sedatum, facilè recidivans, vomitus erat frequens, prostratus appetitus, obstructa alvus, flatus crebri, ardores præcordiorum, dolores artuum urentes, primò superiorum, inferiorum denique; Paresis brachiorum cum respiratione asthmaticâ, sensûque ponderis pectori incumbentis.

In

(a) Vid. G. Musgrave, de arthritide symptomatica cap. 10. hist. 4.

(b) Vid. Joh. Jac. Scheuchzeri Itiner. Alpin. it. 1. ann. 1702.

Hoffmanno.

In tenuioribus, dicit Hoffmannus (a), acutiore sunt quam in crassis intestinis dolores, hinc ac umbilicum pessimi, undè Iliaci ab Hippocrate dicti, nulla de Colicis factâ mentione, nunc Colici dicuntur, qui cum horrore, tremore, frigido sudore, virium prostratione, inquietudine, corporis jactatione, anxietate, singultu, vomitu, alvo constipatâ, tenesmo, urinæ suppressione, spasmo vesicæ, feбри, pulsû contracto, spirandi difficultate, quandoque delirio, atque convulsionibus epilepticis, tandem extremorum paralyfi, sunt. In hoc dolore colico, ventris arctior fit compressio, ac umbilici introrsum retractio, alvus est constipatissima, ut neque flatus transmittat, neque clysterem facilè recipiat; Adest simul ingens in lumbis dolor, ipsumque peritonæum, musculique abdominales violenter contrahuntur.

Fortè & Kæmpfero.

Nonne ejusdem indolis Japonum ille Colicus dolor quem describit Kæmpferus (b), adeò apud eos familiaris, ut è decem adultis, rarò unus sit qui eo non laboret, nec parcat itinerantibus, si modò Cerevisiam Sakki dictam bibant. Senki vocatur morbus qui intestina lancinando, motus convulsivos excitat. Hujus affectionis genius est, quod abdominis musculos, & membranas vellicet. Creduntque Japonenses causam hujus morbi, non intrâ cavum Intestinorum, sed in ipsâ substantiâ membranosa musculorum abdominis, peritonæi, omenti, mesenterii, intestinorumque latitare.

Linnæo.

An illi similis, colicus dolor quem describit Linnæus (c) quo sylvatici laborant Lappones, Ullem

vel

(a) Vid. Frid. Hoffmanni Medic. Ration. systemat. Tom. 4. part. 2. sect. 2. cap. 5.

(b) Vid. Eng. Kæmpferi, Amœnit. exotic. fascic. 3. obs. 11.

(c) In Flor. Lappon.

vel Holme dicto: Circa regionem umbilici corripiuntur intestina dirissimis spasms, qui se extendunt ad pubem usque, parturientium multò vehementioribus; ità ut miser Lappo, vermis ad instar, repat par terram.

Neque silentio prætereundus est colicus morbus *Imprimis* Damnoniensis, *verò Hux-* *bamo.* cuius historiam dedit Huxhamus (a), non novus equidem, uti credere finit descriptio Huxhami, cum jam anno MDCCII. mentionem hujus fecerit Musgravius, viginti & ultra annis postea, apud Damnonios sæviit, angore ventriculi, summo cum dolore stipatus in Epigastrio; pulsus erat debilis, inæqualis; sudor frigidusculus, lingua obducta; fœtens habitus. Subsecutus est vomitus nunc viridescens nunc atræ bilis, maximâ acidæ lentæque pituitæ concomitantis copiâ; Post diem unam alteramve, adstricta admodum fiebat alvus, nec cathartici, nec aliis medicamentis cedens: Vomitu paululum imminuto, in regione umbilici, lumbis, spinæque dorso, sæviebat dolor, nephriticum mentiens, cum urinæ suppressione, imò cum ponderis sensum in peritonæo. Urina multum deponebat, abdomen sæpius durum, quandoque spasmò contractum; Sæpè dolor fixus vehemens, urens, in dextro hypochondrio; in Epigastrio magna sæpè pulsatio; alvinæ fœces durissimæ, globosæ, parvæ; tenesmus verò permolestus. Remittentibus istis paululum doloribus, novus per totam spinam, humeros, inter scapulas imprimis sæviebat, brevique brachia invadens, manuum motum lestruebat. Femora & crura etiam dolebant; lûmque ab intestinis ad artus peteret morbus, febri-

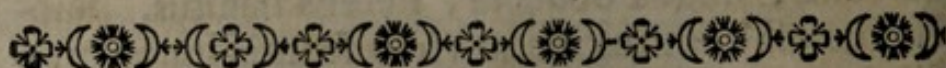
(a) Vid. Joh. Huxham, de morbo colico Damnoniensi, & calcem observationum de aëre & morbis epidemicis.

bricula aderat, quandoque cum delirio, & si per totum morbi decursum, urina esset pallida sine sedimento, distentio fiebat nervorum, miserumque solamen doloris; paralyfis. Nec semper præibant colici dolores, artuum sæpè præcedebat dolor; tandem accedebat paresis.

De Colicâ Pictonum scriptores. Huxhami opusculum anno MDCCXXXIX. prodiit.

Sexcennio post suum de Colicâ Pictonum edidit Cl. de Haen (a).

Tredecim annis postea de hoc morbo Tentamen evulgavit Opt. Grashuysius (b). Equidem non æquo Marte certaverunt.

C A P U T VI.

Doloris Colici, hodiè Pictonum dicti, descriptio.

Colicæ Pictonum phænomena.

OMnis dolor colicus in epilepsiam vel paralyfim desinens, nothus olim dictus, post Citesium, dolor colicus Pictonum vocatus est nulla habitâ ratione ipsius causæ. Medici dein in arte exercitati, nomen hoc, ante natam paralyfim, vel epilepsiam, dederunt etiam colicis doloribus è quibus oriri solent, sive natura superentur, vel arte præcaveantur.

Dolorem ferè semper præit, ad minimum per aliquot horas, sæpissimè per aliquot dies, ponderis sensus atque molestiæ, vel in regione epigastrica, vel in umbilicali, quandoque sed rariùs in hypogastrio.

(a) A. De Haen Medici Haga-Batavi Dissertatio de Colicâ Pictonum. Hag. Comit. 1745.

(b) De colicâ Pictonum Tentamen, auctore J. Grashuys. Amstelod. 1552.

hypogastricâ, nec hujus molesti ponderis sensus immunia sunt hypochondria, eo imprimis dextrum sæpius afficitur, afficiuntur & lumbi, omniaque viscera solito minùs libera sentiuntur. Mens futuri mali quasi præscia tristior fit, nec tam facilis respiratio frangitur subindè suspiriis. Minùs fulgent oculi, vultus ipse pallescit. Leves tunc oriuntur dolores in initio non continui, nec à molestiæ sensû facile distinguendi. Appetitus fit minor, plerumque major sitis. Uti post nimium pastum, nascitur & hîc sensus repletionis molestæ, sed quæ non est expers doloris. Alvus fit sensim durior, urina parcior, fastidium majus, increscit nausea cum doloribus qui mox continui fiunt. Ructibus prægressis nausæ supervenit Vomitus, levans pro momento dolorem, sed qui mox recrudescens, cum pari anxietate crudelior factus, totum exagitat corpus, nec somno refici sinit.

Abdomen tunc, imprimis verò umbilicus, adhærens quasi vertebris, intrò trahitur. Febricula fit cum pulsû contracto, jactatione corporis, anxietate majori, singultû; tenesmo, urinæ suppressione, spasmo vesicæ & ani, qui intùs etiam sic retrahitur, ut ne flatus quidem emittat, clysteremve facile recipiat. Corpus emaciatur, sensimque marcescit. Vox quæ fit debilior, aspera, rauca, in aphoniam sæpè perfectam desinit.

Præter Colicos, artuum urentes fiunt dolores, superiorum prius, inferiorum denique; leniores & tunc, sensimque, fiunt ventris dolores. Hoc levamine deceptus æger, futuram quum sibi promittit salutem, voluntati minùs obsequiosos persentit artus, qui intrà breve tempus, tandem paralytici fiunt. Nec unicus hîc est miserandi morbi exitus, sæpissimè enim difficiliore factâ respi-

ratione, tinnitus aurium, tenebras oculis offundens nubecula, igniculive ante eos volitantes motus epilepticos miseris inopinantibus prænuntiant, omnibus externis, internisque sensibus deletis, totum his convellitur Corpus: Nec tam diu plerumque durant in morbo Comitiali vero, Convulsivi motus. Hos vidi, dictum mirum, per octodecim horas, post colicos furores, uno tenore durantes in Viro Patritio G. Pisonis pronepote, qui tunc tamen convaluit. Videram & ultra quadraginta horas continuas, in Consulari Viro qui obiit. Hicce, octiduo, ante obitum, Hydrophobus jacuit.

C A P U T VII.

Colici doloris Piætonum Causa proxima.

*Causæ proximæ
descriptio.*

DOcuit observatio medica, colici hujus doloris remotam, postea examinandam, multiplicem dari causam, atque ut proxima constet, prius esse notandum, contentas in abdomine partes, atque continentes omnium corporis humani partium, ditissimas nervis, doloris etiam capacissimas esse. Harum nervi ab origine mirè, uti patebit, producti, expansi, divisi, retiformes, coeuntes, iterum divisi, cum omnibus aliis consentiunt, hinc sympathici fuerunt nominati.

Inter minimum quippè horum ramusculum & omnes, inter omnes, & minimum datur consensus.

Nervi itaque per omnia sparsi Viscera ubique illa penetrant, nec datur punctum ubi desint, in partibus imprimis quibus inhaerent corporis radices.

ces. Indè stupendus nervorum apparatus in intestinis, atque mesenterio, illorum interiori membranæ villorum, papillarum, sphincterulorum, infinitum ferè numerum impertiens, huic verò plexus mirabiles, sensum, consensum, motumque facientes.

Hi nervi in Visceribus, imprimis verò in Intestinis atque Mesenterio, ubiquè præsentés, quas irradiant partes, doloris capacissimas efficiunt. Et hîc doloris Colici Pictonum proxima causa quærenda est. Irritati nempè atque crispati nervi physicam nanciscuntur diathesim, quâ sensus doloris nascitur in mente. Si fugax non sit ipsa diathesis, sed diuturnitate ipsius causæ, subsistat, in consensum trahit nervos irritatis nervis consentientes, pertinaxque irritatio tandem afficit omnes: Fiunt tunc motus spasmodici, convulsivi, epileptici, paralyxis, coma, lethargus, apoplexia, desiderandaque mors ærumnarum finis.

Interim actione nervorum activæ partes organicæ, horum diuturno spasmo passivæ factæ, omnium secretionum atque excretionum organa inania reddunt; Nerveis laqueis constricta vasa nec accipiunt nec emittunt, eademque causa quæ exhalationem impedit, inhalationi obstat. Siccæ sic partes atque exsuccæ crispantur, quo foveantur deficit mador, nec datur mucus, quo lubricentur; uti vasa, hærent glandulæ, nec quem non acceperunt cryptæ, blandum eructant humorem.

Sic Corporis exsiccantur radices, tandemque doloribus fractum, nutriri desuetum, marcescit, pellis ossibus hæret.

CAPUT VIII.

Colici Pictonum Doloris Causæ remotæ.

Causæ remotæ octo. **C**olici verò Pictonum doloris causa proxima effectus est uniûs pluriumve causarum remotarum, quæ attentâ morbi observatione adsequentes redigi possunt. Hæc verò sunt.

I. Reliquiæ febrium imperfectâ crisi solutarum, vel non benè curatarum.

II. Venena.

III. Vini, potûsque acido-austeri fermentati, acidorumque immaturorum nimius usus.

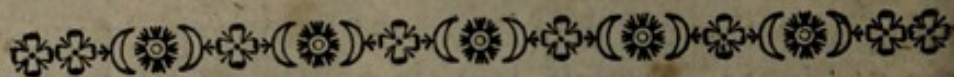
IV. Arthritis ac Rheumatismus.

V. Impedita perspiratio.

VI. Scorbutus.

VII. Melancholia.

VIII. Animi pathemata.

CAPUT IX.

Causa remota prima.

Reliquiæ febrium imperfecta crisi solutarum, vel non benè curatarum.

Causa. 1. remota optimè nota Fernelio. **H**Æc causa Fernelio, aliisque, olim optimè nota, hodie frequentissimè occurrit. Diuturnis febribus, dicit (a), succedunt Colici cruciatus, aliisque biliosis morbis, quorum est difficilis

(a) Vid. Fernelii loc. cit.

cilis ſolutio; Natura quippè criſim, noxiique humoris depulſionem in alvum molita, quum nuſquàm vacuandi viam promptam, & expeditam nanciſcatur, illum è venis & viſceribus, in membranas ſæpè avertit, ubi dolores exſurgunt morbo ipſo gravioreſ. Obſervavit & continuas & tertianas, ſæpiùſ verò quartanas febres hiſce doloribus terminari, qui diù circuitû certo exacuebantur, paremque acceſſionum ordinem retinebant.

Nec fuit ignota Ballonio (a) qui hanc poſt diuturnas febres ſæpiùſ vidit, ubi nimirum humor acer atque æruginoſus, diù in viſceribus hærens, inuſitatam tandem viam in abdominis ſpatium aut in peritonæum ſibi patefacit. Hoc imprimis obſervavit in illis, qui febris diuturnitate pertæſi, hancve natam illicò reſcindere conati, inito cum mulierculis, præſtigiatoribus, circulatoribuſve conſilio, motum impetumque materiæ impediabant; reſumptis poſt fallaces inducias viribus, furibunda iterum ſe quaquaverſum inſinuat, facitque dolores priore morbo deterioreſ.

Hanc verò Spigelius (b), poſt febres imprimis Hemitritæas, optimus omnium notavit, quum natura bilioſam ad Inteftina deponens materiem, tentat criſim verèque criticos, ſub fine februm, facit dolores; ſed criſim abſolvere impar, noxios equidem movet, nec expellit humores, non modò quia eos digerere nequit, verum etiam propter conſtrictas partes atque obſtructas, bili putridæ exitum negantes. Superveniens ideò alvifluxus ſolvit, intempeſtivè cohibitus, facit dolorem.

Il-

(a) Vid. Ballonii loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

*Nec non
Car. Pi-
soni.*

Illam post tertianas febres observavit Car. Pison (a), vidit & supervenientem continuis. Tertianâ laborabat juvenis, incidit in continuam, supervenerunt ventris dolores, quadraginta diebus durantes, brachiorum prædixit paralyfim, octiduo antequam accederet.

Plures etiam quartanarios iisdem doloribus affectos anno MDCXVII. vidit (b).

Citesio.

Sub finem æstatis, dicit Citesius (c), febres biliosæ intermittentes, vel non curatæ, vel nullâ excretionem judicatæ, in dolores istos degenerant.

Riverio.

Observat idem Riverius (d) dicens bilim per vasa intestinorum, in eorum tunicis, effusam, iisque imbibitam dolores accerrimos excitare, eò, in crisi diurnâ febrium, à cystide felleâ vel mesenterio, translatam.

Willisio.

Nec dubitat Willisius (e) colicam diathesim febribus intermittentibus diurnis & continuis, malè judicatis frequenter succedere, porro nonnunquam febres epidemicas increbescere, quibus colicus dolor symptoma quasi pathognomicum adhæret.

*Post an-
num 1727.
frequens
Amstelodami.*

Anno MDCCXXVII. Amstelodami sæviit biliosa febris adeò lethalis, ut pestis modò non æmulam, pestem dixerint exteri; Cortice Peruviano sopita, turgente putridâ bile, mesenterium membranasque intestinorum adeò infecit, ut Colicus Pictonum dolor prægressæ febris symptoma pathognomicum fuerit. Hujus reliquæ per annos adhucdum sævientes Medicis familiarem fecere mor-

(a) Vid. lib. cit. obs. 4.

(b) Vid. ubi suprâ.

(c) Vid. libr. cit. cap. 5.

(d) Vid. loc. cit.

(e) Vid. lib. cit. cap. 15.

morbum, utinam & sanationem! Miseri tunc sæpius visi sunt superstitēs per vicos veluti larvæ, arte quasi progredientes, exsangues, pallidi, manibus incurvis, pendulis, cum voce clangosâ, debili; nec deerant aphonî.

Sequentibus annis, novæ febres imprimis autumnales, mitiùs licet epidemicæ, iisdem doloribus stipatæ, frequentem vixque interruptam observandi occasionem dedere, crudelisque morbus, multis iniquus, nec generi, nec facundiæ, nec pietati pepercit.

Vidi Consularem Virum, hodiè ut olim bonis *Observ. 1.* omnibus carum, nullique secundum, fascibus, quamvis necessitate temporum depositis, virtute suâ involutum, post tertianam, vermis ad instar, humi repentem.

Senatorem vidi Prætoris fungentem munere, *Observ. 2.* tertianâ etiam prægressâ, similibus vexatum doloribus, manibus pedibusque resolutum; Cujus Pater, Senatorii etiam ordinis, antè XXV. annos, post biliosam febrim continuam iisdem doloribus fractus, uti filius, fuit resolutus. Post hemitritæam, crudeles istos vidi dolores pertinacissimos, in Nobili viro Præpotentium Fœderatæ Belgicæ ordinum, ad Regem Christianissimum delegato.

Eosdem vidi in Senatore Amstelodamensi ad *Observ. 3.* Collegium Archithalassicum legato, pessimâ biliosâ hemitritæâ prægressâ.

Vidi & post quartanam Cortice Peruviano sup- *Observ. 4.* pressam in optimo Mercatore, qui ventris priùs, mox artuum doloribus ferè enectus, tandem paralyticus evasit, at notatû dignum, cineri doloso suppositus ignis, post tres quatuorve Menses iterùm erumpens febris, primam sanationis spem dedit. Post similem febrim à simili causâ atro-

ciffimos Colicos dolores convulsivos vidit Baue-
rus (a).

Observ. 5. His omnibus nunc vegetis, nil nisi memoria
miseriarum superest. Utinam & Nobili juvenum
pari superesset, quorum immaturam mortem de-
flent adhucdum Amplissimi Parentes, Patriæ Pa-
tres. Utriusque biliosa febris tertiana prius, mox
hemitritæa, Medicorum sapientiam illudens, in
colicos desiit dolores verè crudeles, quos, in
consilium tandem accitus, in utroque vidi, mo-
mento ferè temporis, è Mesenterio ad os sacrum
petentes, horrendos post Epilepticos motus, in
lethalem lethargum desinere.

C A P U T X.

Causa remota secunda. Venena.

*Causa 2.
remota op-
tinè nota
Fernelio.*

ARthritico, narrat Fernelius (b), plumbi pul-
veris sesquilibram, loco sacchari, in juscu-
lis exhibuerat Empiricus, intra quindecim die-
rum spatium duodecimo die incepit dysenteria
crudelis, febre stipata, cum gravissimis non mo-
dò ventriculi, sed & abdominis torminibus; Il-
liis tanta fuit dissolutio, nec non oris læsio, ut
blandissimum equidem contactum haud ferre va-
leret, tantaque erat ructuum copia, ut in flatus
mutari omnia viderentur: Dysenteriâ sanatâ gra-
ves ventriculi, ventris, lumborumque cruciatus,
viginti dies perseverarunt, cum molestissimo in-
ter-

(a) Vid. Act. Phys. Med. Germanorum, Vol. 3. obs.
70. pag. 218.

(b) Vid. Joh. Fernelii, de Lue Venereâ, cap. 7.

terni caloris sensû, totidemque noctes egit infomnes, nec respondebat alvus, nisi cathartico sollicitata aut clystere, fursùm deorsùmve evacuatae fæces, plumbeo erant omnes infectæ colore. Totum interim lètero fœdatum fuit corpus, & hæc omnia mala pondere minùsquàm occultâ plumbi malignitate facta sunt.

Cortici Peruviano resistebat Quartana, Saccharum Saturni per aliquot dies exhibitum fuit, <sup>Ettmuller-
ro.</sup> concentrato, ut ipse fatetur Ettmullerus (a) fugatoque fermento febrili, Colica facta est Convulsiva.

Angelimontani Cœnobii (b) Religiosos propè <sup>Scheuchze-
ro.</sup> omnes spasmodica Colica corripuit, furentes artuum dolores paresi cessere, tanti mali causa quæsitæ est, purum erat vinum, purissima aqua. Sed culinæ vasa, sive ad fervandos sive ad parandos cibos, cuprea erant, nullo obducta stanno. Quàm nocivæ sint partes vitriolicæ Cupri, cum cibis perpetim ingestæ, quis non novit?

Immanes colicos dolores à fumis Saturninis ore haustis, atque cum salivâ deglutitis, benè prescripsit Hoffmannus (c), in illis imprimis qui plumbi mineras tractant, ac calcinant, plumbumve ab argento in docimasticis furnis separant, ut in Herciniâ fit ubi morbus iste familiaris est. Dolor est intolerabilis, alvus constipatissima, umbilicus introtractus, inquietudo summa, artuum tractio, nausea ac vomitus; in paresim, paralysem veram, vel asthma spasmodicum abit dolor, diùque miseros torquet ægros.

Ejusdem generis dolori, Figuli qui vasa figulina

(a) Vid. Mich. Ettmulleri Colleg. Consult. cas. 26.

(b) Vid. Joh. Jac. Scheuchzeri loc. cit.

(c) Vid. Frid. Hoffmanni loc. cit.

na vitro ex plumbo obducunt, obnoxii sunt. Testantur quoque observationes practicæ, quod Medicamenta Saturnina, quibus Agyrtæ in Gonorrhœâ sanandâ utuntur, invincibilem alvi stricturem, cum immanibus torminibus relinquunt.

Observ. 1. Vir triginta annorum, in minerarum plumbi calcinatione Saturninos vapores, sapore dulces, inspiravit; postridiè intolerabilis circa umbilicum factus est dolor, cum pertinacissimâ alvi adstrictione. Supervenerunt nausæ, vomitus, cardialgicæ anxietates, gelidusque sudor: Non ita diu post sinistram manum, cum motûs impotentiâ, affecit dolor.

Observ. 2. Juvenis Gonorrhœâ laborans, ab improvido tincturæ antiphtificæ, pro basi Saccharum Saturni recipientis, usû, in contumacissimam adstrictionem alvi, cum utriusque manûs paralyfi, incidit.

Observ. 3. Juvenem vidi Gonorrhœâ etiam laborantem, qui præ pudore adierat Agyrtam, ac per XXI. dies, duos quotidie è Saccharo Saturni sumpserat pulvisculos, post adstrictam alvum, in colicos dolores incidit tam atroces, ut convulsus sæpius, tandem omnibus membris fuerit resolutus. Utrumque habui confitentem reum.

Observ. 4. Vidi & Matronam ante duodecim annos, quæ hæmoptoe. levi laborans Saccharo Saturni per longum tempus, parvâ licet dosi, sed sæpè repetitâ, internè fuerat usa, pallidam, tumidam, debilem, tremulam, manibus tandem resolutam.

Pessima in fœdinis. Quales verò ac quàm pestiferæ intra Venas metallicas recondantur noxæ, quotidie experiuntur minerarum fossiores, qui dyspnoeæ, phtysi, cachexiæ, artuum tremoribus, colicis doloribus, paralyfi obnoxii sunt, & licet horum pulmones maximè afficiantur, minerarum effluviis intrâ vitæ

tæ hospitia admissis, cerebrum ac nervi adeò læduntur, ut tremores, stupores ac paralyfes pessimi oriantur. Nec mirum quod ad mineras damnentur rei. Pessimæ autem, si siccæ, siquidem agitatus pulvis fossionibus, asperamque penetrans arteriam, parit in pulmonibus vitium quod Asthma vocatur, cum salivâ deglutitus colicos dolores, atque paralyfim sæpè lethalem. Nec mirum quod in mineris dentur mulieres quæ septem nupserint viris, quos omnes venenati halitus immaturâ morte afficiunt. Tales in Fodinis Carpati Montis, viduas vidit Agricola (a). Imò animalia isto veneno infecta, plerùmque turgent, mox motum amittunt, tandemque sine sensu pereunt. Miseri in mineris fossiores quotidie videntur è puteis, scalarum gradibus ascendentes, ubi virus sumpsit incrementum, in puteos rursus decedentes, præ manuum inertia, ac resolutione pedum.

Sic Figuli plumbo usto ac calcinato utentes ad vitreanda vasa, dum plumbum terunt, liquatove plumbo vasa, antequam fornacem indantur, obliniunt, quod virulenti inest aquâ liquatum, aut solutum, naribus, ore, totoque inhalant corpore, in manuum tremores incidunt, moxque paralytici fiunt. Ac in
plumbi
officinis.

Nec mirum quod adeò funestum Corpori sit plumbum licet non deglutitum, quum observaverit Boyleus (b) argentum ipsum vivum, temporis ferè momento, plumbi fusi vapore figi, ac solidescere. Quid non efficiet, si lapideâ contritum molâ inhaletur; sanguinem tunc & spiritus figit. Mira ob-
servatio
Boylei.
Nec

(a) Vid. G. Agricola de Re metallicâ lib. 6. pag. m. 172.

(b) Vid. the philosophical Works of Rob. Boyle vol. 1. pag. 89.

Sors misera
Pictorum. Nec fortunata magis Pictorum fors, qui plerumque valetudinarii, raro diù vivunt. Internis externisque orbatus ferè sensibus, tantum non mortuus vixit Correchius. In flore juventæ è vivis divinus ereptus fuit Raphael. Horum miseria efficit quam tractant Colorum materia, Minium, Cinnabarum, Cerussa, Vernix, multaque ex variis fossilibus pigmenta: Ex Mercurio fit Cinnabarum; Cerussa ex Plumbo; Viride Æris è Cupro; Argenti Soboles est Ultramarinum, sicque omnis ferè colorum materia, ex Mineralium classe defumitur, cum metallici colores sint vegetabilibus longè præstantiores. Haud igitur mirum, si Pictores iisdem ac Metallurgi, morbis laborent. Omnes pari ratione decolorati, pallidi, exsanguis, iisdem doloribus, miseriisque obnoxii, iisdem afficiuntur motibus convulsivis, tandem & paralyti.

Pictor Andegavensis XXX. annos natus, firma corporis constitutione, manuum digitos solitò graviores, torpidiores, ægriusque mobiles primò percipiens, hos contrahi convellique sensit, donec incurvi, penitus sine motu manerent; Carpum atque brachia pervasit affectio, sublatâque incedendi potentiâ, pedes idem vitium sensere, tamen sine magno dolore, qui in ventriculo atque hypochondriis, nullo auscultans medicamini, diu noctuque sæviit, compressione solâ mitior erat. Ad Cinnabarum quo utuntur Pictores, morbum referebant Medici, sicque per tres annos excarnificatus, exsanguis, tabidus obiit miser. In aperto cadavere tantorum malorum causa frustra quærebatur, cum enim penicillum non digitis modò, sed incautus ore quoque detergeret; inexplicabili vitio, atque malignâ oculos fugiente qualitate, acceptum Venenum Membras intus in-

infecit, crudeliumque dolorum causa occulta fuit (a).

Quamplurimos tales vidi miseros, verum ob-
servavi omnium miserrimos esse qui pigmenta <sup>Miserrimi qui pig-
menta præ-</sup>
ipsi præparant, in subtilissimum enim atque im-
palpabilem pulverem contrita pigmentorum ma-
teries, fertur in aera, inspirata pulmones, de-
glutita ventriculum vi venenatâ afficit.

Nunquàm excidet memoriâ tristis quem, inter
plures, jam antè sex annos, vidi, casus. Vir <sup>Inspiratæ
Cerussæ
triste
exemplum.</sup>
sanissimus, juvenis, corpore gaudens Athletico,
licet periculi non ignarus, intrat incautus Mole-
trinam, ubi cerussa conterebatur, vix horulam
constitit, calidus erat aër & ficcus; domi redux,
primâ die, de levi anxietate pectoris conquestus,
sequenti die nauseosus, præcordiorum anxietatem
persentit, alvus priùs dura, cum doloribus sensim
increfcentibus, clausa mox evasit. Vomitus ferè
perpetui subsecuti, intrâ paucos dies, unâ cum
doloribus colicis in paresim desierunt.

Virum Nobilem vidit Mercurialis (b) utriùs-
que manûs ac brachiorum insigni imbecillitate ve-
xatum, ab assumpto ante sex annos Antimonio. <sup>Idem effec-
tus ab An-
timonio.</sup>

Ab eâdem causâ, anno MDCCXXXIX. Ma-
num crurumque vidi paresim, in Germano Chi-
rurgo, qui navigans, consilio focii Societatis In-
diæ Orientalis Chirurgi, per plures septimanas,
aliquot grana Antimonii crudi quotidie sumpserat,
haud sine suspitione veneficii. Paresim præcesse-
rant Colici dolores, qui leves, post sanationem,
per breve tempus redierunt.

Nec minùs infælices qui aquam plumbo divi-
tem <sup>Tristis ef-
fectus</sup>

(a) Vid. Joh. Fernelii De lue Venereâ cap. 7.

(b) Vid. H. Mercurialis Consult. Medic. Tom. 3. con-
sult. 136.

*aqua cerus-
sa impræ-
gnata.* tem bibunt. Plumbeis ædes tectæ laminis, ubi pluvialis sola bibitur, in cisternis collecta, vel in plumbeis servata vasis, quod pessimum, frequentiore multò faciunt morbum: & hæc est ratio quare insolitus olim colicus dolor, grassetur nunc Amstelodami. Tegulis antea tectæ, hodie plumbo teguntur ædes, supernè olim declives, nunc planæ. Volitantia sub finem Autumni folia decidua, viridarium enim crederetis urbem, ventis in tecta feruntur, macerata ibi aquâ stagnante, hanc inficiunt acore, quo solutum plumbum in Cerusam abit, ad cisternam dein rapitur imbre, sic sensim inficitur aqua. Nec mirum si in aliis locis ubi deficit plumbum, arboresque defunt, minùs frequentes sint colici dolores. Hinc intelligitur quare si cadentibus foliis tenues nullæve sint auræ, si cautè ligno tegatur plumbum, salubrior aqua sit.

Fidem observata merentur; vidi malum in integras sæviisse familias. Undecim in unâ domo uno tempore decumbentes, horrendis cruciatibus convulsi, membris soluti, mutato tecto, renovatâ aquâ, convalescere.

*Vini cerus-
sa aut li-
thargyrio
adulterati.* Idem pariunt effectum vina saccharo Saturni vel lithargyrio adulterata, Rhenana imprimis ac Mosellana, hocce artificio fulgentiora colore, leniora sapore, tantò certius nocent, quò tectius gratiusque adulterantur.

*In Ducatu
imprimis
Wurtem-
bergico.* Jam ab anno MCCCCXXXVII. ubi Rhenanæ ad maturitatem non pervenerant uvæ, vinaque acida austera dabantur, lucri cupidus œnopola hâc arte dolosâ illa gratiora gustû, sanitati verum inimicissima fecit. Subsequentibus annis fraus eadem hinc indè viguit. Tristes tandem ejus effectus in Ducatu Wurtembergico, Ulmæ, aliisque juxtâ Danubium locis, anno MDCXCVI. obser-

observaverunt Brunnerus, Gockelius (a), atque Camerarius (b), imò à Serenissimo Duce, decimo Aprilis ejusdem anni, sancita fuit lex, fraude lethiferâ reos morte plectens. Integra Religiosis ferè orbata monasteria erant, superstites hominum umbræ, non homines, decolores, pallidi, elumbes, pendulis artubus resoluti, tantum non mortui spirabant.

Nec Sueviæ pepercisse nocivam artem anno *In Sueviâ.* hujus seculi septimo dilucidè docuit Zellerus (c), maledicto, inquit, artificio, Lythargyrio, vel Saturni Saccharo, immatura-acido, austera vina, grata, atque dulcia reddunt, istâque dulcedine fictâ generosiora reddunt. Frequentissima ab isto vino nata Symptomata fuere, colica convulsiva, tussis, asthma, halitus stercoraceus, alvi constipatio, paresis, arthritis, convulsiones tandem quas mors excepit.

In Germaniâ natam, transmissam in Belgiis, *In pluribus aliis locis.* ubique dein disseminatam, nimis hodie notam, fatalem vidimus artem. Ad fores ipsas aulæ Christianissimi Regis, anno hujus seculi quadragesimo nono, tristissimè sæviit. Plures tunc Prætoriani milites, colicis doloribus convulsivis enecti occubuere.

Nùm ab eâdem causâ endemia nunc in Colonia *In Colonia Surinamensi.* Surinamensi Colica Pictonum, Africanis parcens, Europæos torquens? suspicionem verosimilem facit, à quadraginta retrò annis immoderatus vini Gallici usus, hoc soli madent Europæi.

Sub

(a) Vid. Ephem. Nat. Cur. Dec. 3. ann. 4. 5. & 6. ibi Brunneri ac Gockelii observata reperiuntur.

(b) Vid. dissert. paretico-epilepticam.

(c) Joh. Zeller & Imm. Weismann. Docimasia, signa, causæ & noxa vini Lithargyrio mangonifati, Tubing. 1707.

Sub circulo æquinoxiali facillimè acescens Burdigallense vinum, quod bibunt Coloni, iniqua conservatur arte. Hoc utique verum, ubi Maderense bibitur, endemius non fit colicus dolor, nec membra solvuntur. Simile quid olim in Helvetia observaverat Wepferus (a), plures in aliquot Monasteriis vidit colicis doloribus discruciatos, qui propinato vino salubriore, nullisque inquinamenti propemodum venenatis adulterato, saniores vivebant, rariùsque cruciatus istos perpetiebantur.

C A P U T X I.

Causa remota tertia.

Vini potùsque acido-austeri, fermentati, acidorumque immaturorum nimius usus.

*Causa 3a.
remota cog-
nita Spige-
lio.*

HÆmitritæam in colicum dolorem transmutatam ad XXIV. annos protractam vidit Spiegelius (b), singulis ferè mensibus recrudescentem, austeri vini sobolem.

*Car. Pi.
soni.*

Anno MDXCVI. jussu Cardinalis Lotharingiæ Cœnobium Belliprati adivit Car. Pifo (c), explorandæ Religiosorum valetudinis ergò, plures gravissimis colicis doloribus vexatos invenit, tanto cum alvi stupore, ut nihil prorsus emitterent, crebri erant vomitus, creberrimi ructus, febricula erat pertinax, doloribus liberati emortua penè brachia homoplatis alligata gerebant, alii epi-

(a) Vid. Joh. Jac. Wepferi histor. apoplect. hist. 13.

(b) Vid. loc. cit.

(c) Vid. loc. cit.

epileptici erant, nonnulli lethargo, soporeve ineluctabili opprimebantur, mero plus fatis dediti ac otiosi.

Septennio post aliud adivit Cœnobium opulentissimum; plures ibi erant Religiosi, rationis victus non dissimiles, vanum veneficium, non victum accusantes, qua in re dein sententiam mutarunt qui sobrii postea evaserunt, quum multi antè fatis cessissent. Soli Presbyteri qui lautè vivebant affecti sunt, adolescentes abstemii benè valebant.

Observaverat Sennertus (a) in Moravia, Austria, Franconia, aliisque nonnullis locis, ubi vina fortia, ac tartarea in usû sunt, familiares esse colicos dolores in paralyfim, arthritidem, epilepsiam, transeuntes.

Vina enim, inquit, Colicæ etiàm causæ sunt, non modò quatenus fœces alvinas retinent, sed potius intestina contrahendo, undè fit motus inversus quo omnia evomuntur. An hîc agunt adstringendo & mordicando uti vitriolum & alumen. Tunc fortè humores, qui exhalari deberent, retenti ad venas regurgitant, vel ad caput ruunt, & convulsiones excitant, vel ad extrema Corporis & paralyfim procreant. Talis colica anno MDCXXI. ineunte vere in Silesiâ, in Ducatû Teschinenfi epidemicè grassata est: epileptici ferè omnes erant, emergebant paralytici.

Colicis doloribus imprimis obnoxios mendicantes Fratres credidit Citesius (b), utpotè vina acida austera hinc indè conquistata bibere coactos. Anno MDCXIV. in Novallio Cœnobio Pictonico, tredecim Patres, erant verò tantum tredecim

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

cim numero, intrà mensem gemebundi, dolentes, in ventrem proni, suas dolebant vices, Pictonicum accusantes Cœlum generosis assueti vinis acerbissimum biberant album. Cœlo potuque mutatis, sanati sunt.

Cratoni. Ejusdem frequentis in Moraviâ morbi eandem causam incusat Crato (a) anno MDLXXXII.

Cardano. Meminitque Cardanus (b) colici doloris non ventrem solum, sed pectus etiam, dorsum & cervicem, cum ingenti cordis palpitatione, afficientis, acerbis austerisque vini sobolis.

Wepfero. Similem effectum acerbis austerisque vini in Monasteriis observavit Wepferus (c). Nostrates, inquit, multò saniores rubrum benè maturum plerumquè bibunt. Rari etiam apud Scaphusanos convulsivi motus, ubi è contrà bibitur album vix fermentatum, frequentes dantur.

Monasterium erat in viciniis, ubi Patres album bibebant austerum, horum nemo ferè malum effugit.

Musgravio.

Colicæ Damnoniensis, nuper ab Huxhamo tam pulchrè descriptæ, verba breviter facit Musgravius (d), hanc acre facit pomaceum, si quidem eos huic assuetos solum afficit, annis hoc potu divitiibus grassatur, Pomonâ negante vix datur.

Kæmpfero. Adeò immitem Japonibus colicam quam Senki appellant, ut illam è decem adultis vix unus effugiat, cerevisia facit Sakki dicta, simul ac hanc bibunt, teste Kæmpfero, iisdem doloribus torquentur advenæ. Ex orizâ cocta ad vini generosita-

(a) Vid. Cratonis epistol. Medicin. Consil. 10. & 11. epist. 3. & 4.

(b) Vid. Cardani Consil. pro dolore vago.

(c) Vid. loc. cit.

(d) Vid. loc. cit.

fitatem haud frigide bibitur, at modice calefacta
forbillatur.

Musgravii Damnoniensem colicam graphice *Huxhamo,*
depinxit Huxhamus (a). Apud Damnonios sæ- *qui Coli-*
viit anno MDCCXXIV. angore ventriculi sum- *cam Dam-*
mo cum dolore in Epigastrio stipatus, pulsus erat *noniensem*
debilis, inæqualis, sudor frigidiusculus, lingua *graphice*
obducta, halitus foetens, subsecutus est vomitus *depinxit.*
nunc viridescens, nunc ater, acidâ lentâque co-
mitante pituitâ. Post unam alteramve diem, ad-
stricta fiebat alvus, nec catharsi nec emetico for-
tiori cedens. Vomitu paululum imminuto in re-
gione umbilici, lumborum, atque spinæ dorsi
sæviebat dolor mentiens nephriticum, cum sensu
ponderis in perinæo hærebat urina, si flueret
crassa. Abdomen erat sæpius durum, tensum,
quandoque spasmodice contractum. Dolor in hy-
pochondrio dextro, tumido, duro, fixus ac urens.
Pulsabat sæpè Epigastrium. Fæces alvinæ duris-
simæ, globosæ, parvæ, quandoque tandem san-
guine tinctæ, tenesnum excitabant. Remittenti-
bus paululum istis doloribus, novi per totam spi-
nam inter scapulas sæviebant, nec immunes erant
humeri, brachia mox manusque motu carebant.
Femora ac crura dolebant, artuum vix aderat
rubor tumorve. Dùm ab intestinis ad artus repe-
ret morbus aderat febricula, quandoque cum de-
lirio. Si sine sedimento per morbi decursum pal-
lida esset urina, nervorum distentio, delirium,
manuumve paralyxis erat. In hocce stadio, su-
dor multus, foetidus, acidum spirans, leniebat
dolores. Nonnulli sudore longo, remanente tac-
tû, manuum usum penitus amisere. Miserorum
solamen erat paralyxis, pedum motu superstiti.

Ubi

(a) Vid. loc. cit.

Ubi cum sudore erumpebant pustulæ, rubræ, prurientes, urentes, evanescebat dolor, optimusque erat morbi exitus. At plerumque colicum dolorem Rheumatismus, Rheumatismum excipiebat colicus dolor, morbo nunc ad artus, nunc ad intestina translato. Recrudescerebat imprimis, levissimo frigore, Cerevisiâ, vel pomaceo. Icterus nonnunquam solvebat morbum. Nec semper præibant colici dolores, artuum sæpè primi erant dolores, vomitus dein, ventrisque cruciatus, tandem accedebat paresis. Nonnulli epileptici facti occubuerunt, plures tamen emerferunt. Causa morbi fuit, maxima hoc anno pomorum copia, tanta ut pomis vincerentur porci, qui contabuere. Ad pomaceum servandum deficiebant vasa. Pomis pro victû, pomaceo pro potû, non multum cariore aquâ, nescia periculi affatim usa est plebecula. Qui istis abstinuerat nemo morbo fuit correptus, parcè viventes non attigit.

Annis MDCCXXII. ac XXX. etiâ pomiferis, dolores iidem sæviere, hos fœlix superveniens diarrhœa, causam per alvum protinùs ejiciens, levavit.

Pomorum succus recens expressus essentiali sale gaudet acido, tartaro dicto, quantò acerbior fructus, tantò crassior ac copiosior sale habet, uti in vinis Rhenanis atque Mosellanis videre est, tartarum uti pomacea magna copiâ deponentibus. Utriusque musta rheumaticis, arthriticisque nocent, nec impunè bibuntur. In dies crescit malum, ubi acidulorum potuum vinorumque crescit usus.

Succi pomorum crudi malè fermentati vel defœcati, in primis iterum fermentant viis, aëre ditissimi illas distendunt, nec illo aëre elastico solùm

him nocent, vi insuper stimulante ac abstergente summâ gaudent, musto abluti, uti sapone, denudantur ferè digiti. Blandus, quo internæ defenduntur membranæ, saponaceis istis succis abstergiur mucus, hinc diarrhœa, cholera, vomitus, dysenteria, post horum nimium usum adeò frequens.

Deterso mucò tunicam obliniente villosam, nudi irritantur nervi furente peristaltico motû, foràs ejicitur hostis, vomitus fit, alvusque fluit, fausto plerùmque omine: si verò hæreat utrimque, crispato nimium intestinali tubo, dolor fit atrox, tantaque vis Tartari immiscetur sanguini ut acore redundet, nullibi blandus generatur mucus, acri humore vellicantur nervi, omnia rigescunt, mobilitas perit, convelluntur nervi, motus oriuntur epileptici, totum concutitur corpus. Ipsa tunc corrumpitur bilis, quæ acida domare deberet domatur ab acidis, atque in coagulum abit, in jecore stagnans omnia pessundat, novaque fit irritans causa. Multum interim patiuntur Epigastrii atque Mesenterii arteriosa vasa nervorumque ibi hærentes plexus. Stagnans acerrima bilis omnia rodit, uti mammam stagnans blandus depascitur humor, rejecta, instar spiritus vitrioli, ipsa metalla rodit.

Vidit Huxhamus (a) cochleare argenteum inditum ore, atro infectum colore, juvenis erat succo limonum saturati, colicis indè ac rheumaticis doloribus cruciati. Bilis igitur acerrima, fota calore, tandem liquecens in sanguinem rapta, vel in intestina effusa, nervos irritando, ipsa cerebri vascula rodit, dolores immanes, spasmos pertinaces, horrendasque facit convulsiones.

Observ. I.

An-

(a) Vid. ubi suprà.

Observ. 2. Anno hujus seculi quinquagesimo Senatorem vidi hodie incolumem, bilim, nescio cur, vincere cupidum, succo nimio citri ferè enectum, languit diù, exsanguis, pallidus, cacheticus, colicique sensim oborti dolores, summas post anxietates, in paresim desiere.

Observ. 3. Succus ille spiritui vini, oryzæ, vel Sacchari, nuptus, Saccharo licet edulcatus, ac aquâ dilutus, liquorem præbet gratissimum, nervis tamen inimicum, expertis credite Colonis Britannis atque Batavis huic in Americâ indulgentibus. Vidimus & ipsi ante aliquot annos, Hagæ Comitum imprimis, ac Amstelodami, à nimio tunc in usû hocce potû, sævientes colicos dolores in paresim ipsam desinere.

Nec his immunes sunt teneræ Virgines acida appetentes: plures vidi cruciatibus diris enectas ferè, ac horrendè convulsas. Nunquàm excidet memoriâ fatalis casus puellæ quæ errore pharmacopolæ drachmam spiritus vitrioli loco spiritus citri in medicato potu infælix biberat, nil tam dirum fuit, quod non perpeffa sit.

C A P U T XII.

*Causa remota quarta.
Arthritis ac Rheumatismus.*

Causa. 4. *remota non ignota Constant.* **J**Am olim dixerat Constantinus Africanus (a) passionem colicam in dolorem arteticum mutari.

An-

(a) Vid. loc. cit.

Annoque MCCCXX. Anglicam qui Rosam *Afric.* scripsit, Joh. à Gaddesden (a), colicam in arthri- *Joh. à Gaddesden.* tidem quandoque terminari observavit. *Dureto.*

Hoc idem vidit Duretus (b), qui illam arthritidis aliquando prænunciam dixit.

Vidit etiam And. Laurentius (c) colici in ar- *Laurentio.* thriticum, arthritici in colicum dolorem, transformationem fieri.

Dixerat autem Hippocrates (d), qui articulari morbo detentus, intestini dolore vexabatur leviùs habebat, ubi verò hic morbus fuit curatus, magis dolebat; quod etià repetit in libro de Humoribus, Humoribus ad intestinà depositis mirum non est articulorum dolores levare, ut & iis curatis iterùm articulorum dolores ingravescere.

Idem adnotavit Rod. à Fonseca; (e) Degene- *Rod. à Fon.* rat, inquit, aliquando arthritidis in colicam pas- *Feca.* sionem, & tunc dolor arthriticus sedatur, contra sedato colico affectû, urget arthritidis.

Dixitque Mercurialis (f), à doloribus colicis *Mercuria-* in articulares transitum fieri, dùm humor ab in- *li.* testinis ad articulos fertur.

Erraticis doloribus, rheumaticos mentientibus, *Musgra.* Musgravii (g) laborans æger, prægressis colicis *vio.* doloribus incidit in paresim. Vagi dolores facti sunt arthritici, tumuere, rubuere articuli, quod mirum hâc depositâ materie, artus per decennium sine sensû doloris, flaccidi, caruere motû, patiens cœterùm sanissimus erat, Agyrtæ consilio re.

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

(c) Vid. Andr. Laurentii Quæst. Anatom. lib. 4. quæst. 8.

(d) Vid. Epidem. lib. 6. sect. 4.

(e) Vid. loc. cit.

(f) Vid. loc. cit.

(g) Vid. loc. cit.

resoluta membra unguento perfrieta fuere, asthma superveniens occidit ægrum.

Observ. 1. Ab arthritide natam Colicam Pictonum, imò plures eodem morbo in eadem familiâ decumbentes vidi. Vir Consularis præsidis munere sæpius functus, bonis omnibus carus, arbitrio quamvis popularis auræ è sede pulsus, par nobile fratrum, fororque Consuli nupta, arthritidis vagæ miseræ victimæ, pari ratione, immanibus prægressis colicis doloribus, omnes in parem cecidere.

Observ. 2. Fratris junioris conjux, virtutibus nemini fecunda, diu nimium in eodem lecto cum infœlici jacens marito, eodem etiam simillimis symptomatibus stipato, affecta est morbo. Hos toties vidi doloribus dilaceratos, membris solutos, humi repentis, arthriticis insultibus semper levatos. Tribus superstitibus, verè epileptici occubuerunt duo.

Observ. 3. De marito in uxorem, de uxore in maritum translatam tragœdiam sæpius vidi. Concubare vetant visa.

Arthritidis causæ. Impedita sæpè perspiratio, repetitus Mercurii usus, immoderata Venus, nimium vinum, frequens catharsis, animi pathemata, tristitia imprimis; prætimendæ in hoc casu arthritidis causæ principes videntur.

Ejus effectus. His enim vitiatum subtilissimum liquidum, vasis minimis nervisque destinatum, mirè nocivam adipiscitur acrimoniam, quæ si Cerebrum petat, apoplexias, paralyfes, deliria, debilitates, sopores, tremores, convulsiones; si pulmonem asthma, tussim, suffocationes; si interiora thoracis, convulsivam pleuritidem; si viscera abdominalia, nauseas, anxietates, vomitus, ructus, tormina, spasmos, iliademque malorum colicum dolorem Pictonum concomitantium, crudelis efficit.

Arthritidis agnatus morbus Rheumatismus, *Arthritidis agnatus Rheumatismus.*
 humorum acrimoniæ, victûs lautioris, calefacti corporis subito frigefacti, impeditæ perspirationis
 plerumque soboles, si lumbos occupat, lumbaginem, si coxam, ischiaticum dolorem, si intestina, colicos facit dolores. Nidulatus ibi post similem *Observ. 4.*
 miseriarum seriem, horrendosque cruciatus in paresim, uti arthritis in intestinis, desinit. Toties vidi miseros, doloribus vagis rheumaticis discruciatos, colicis dein crudelissimis tentatos. Illi quandoque alternabant, evanidis externis, sæviebant interni, quibus levatis vicissim recrudescebant externi. Extremorum tandem paralyti evanescebant omnes. Hoc sæpius vidi. Bis in anno, statò ferè tempore, pedes atque crura sapientis viri Indiæ Orientalis Moderatoris rheumaticus afficiebat dolor, post aliquot dies mitescens, ad intestina subrepebat, colico dolore convellebatur.

C A P U T XIII.

Causa remota quinta.

Impedita Perspiratio.

Impedita perspiratio vulgaris dum sit causa *Causa 5.*
 Rheumatismi, hicce verò, uti mox patuit, *remota vix observata.*
 colicos sæpiissimè faciat dolores, inter distinctas
 colicæ Pictonum causas, vix erat recensenda.
 Hanc etiam videtur præterisse Citesius, in indagandis causis perspicax tamen & accuratus, licet obiter dixerit post abolitum pellitarum vestium usum morbum frequentiore evasisse.

*Atamen
frequens.*

Mihi in frequentissimâ praxi toties occurrit Amstelodami ut nullus dubitem quin sit causa morbi reverâ frequentior ac vulgò creditur.

Nec solum externum Corpus omni momento expirat, internum etiam perspirat, internæ enim partes uti externæ, tenui, volatili de ipsis exhalante madent rore, sic ut omnis superficies, omnium partium latens patensque, reverâ cribriformis omni momento exhalet. Notandum tamen est, exhalantem in corporis externâ superficie insensibilem vaporem, sive è cute propriè dictâ, vel ex epithelio erumpat, excrementitiâ esse; in massam sanguinis repercussâ, hanc inficit acrimoniâ quæ blandos inquinat humores, fitque irritationis causa miros in æconomiâ animali edens effectus.

Rem in aprico posuit Sanctorius (a), qui arte suâ staticâ ad servandam, restituendamque sanitatem mira præstitit.

Impedita igitur ista perspiratio acerbissimos sæpè facit morbos, diris stipatos doloribus.

Observ. 1. Ante quatuordecim annos optimum virum, sanum, vegetum, Commercii postea Orientalis moderatorem, è lecto calentem, matutinum urens momorderat frigus, solutâ veste nimis arctâ incautus exierat, in regione epigastricâ obortus dolor tam atrox evasit, ut omnibus perpeffis Colicæ Pictonum miseriis, manuum pedumque resolutione lugens tentatus fuerit.

Observ. 2. Fidelis eodem in lecto cubans uxor, quæ infœlici diù noctûque aderat marito, multis tum frigoris, tum defatigationis prægressis æumnis, post similes exantlatos dolores, tristemque paresim, convulsa periit. Nervorum mobilissima syntaxis le-

(a) Vid. Sanctorii Static. Medicin.

lethalia omnia properavit ſymptomata.

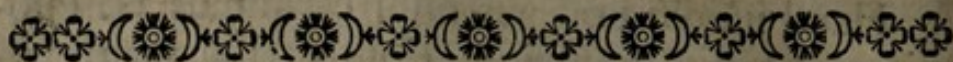
Haud ita diu poſt vir mihi cariffimus G. Piſo- *Obſerv. 3.*
 nis pronepos, ampliffimi Conſulis filius natu mi-
 nor, æſtivo tempore, dum ruri eſſet, frigida
 cupidus auræ, antè auroram è lecto ſæpius fur-
 gens, denudato ferè corpore, ſub Jove frigido,
 in aperto aere dormire ſolitus, impedita per-
 ſpiratione, colico afficiebatur dolore, qui ſenſim
 tam pertinax ac atrox evaſit, ut horrendis dein
 motibus tortus epilepticis, tandem etiam fato
 ceſſerit.

Endemii colici doloris Surinamenſis amica ver- *Endemius*
 ba facienti mihi narravit in Medicis verè ſapiens *colicus do-*
 H. N. Herbert (a) Coloniae in Paramaribo Pro- *lor Surina-*
 to-Medicus, impeditam perſpirationem crudelis *menſis ab*
 iſtius morbi frequentiffimam eſſe cauſam. *impedita*
 Diur- *perſpira-*
 nâ præ calore diaphoreſi exhausti coloni, nudi *tione.*
 nocturno in penſilibus lectis frigore gaudent, aper-
 tis undiquè cubiculis liberè perflans aer, vagis
 incautos afficit doloribus, colicis dein, mox con-
 vulſivis, in pareſim tandem deſinentibus. Euro-
 pæorum, utpotè debiliorum, maxima fit ſtrages,
 fortiores noxam laceſſunt Nigritæ.

Nec mirum ſi autumnî hyemîſque tempeſtas,
 inſenſibili perſpiratione vere vel æſtate minùs
 commoda, ut potè excrementitiâ perſpirabilem
 in corpore retinens materiẽ, dolores in gene-
 re, abdominalesque ſpeciatim gignat.

Hæc proculdubio cauſa fuit, quære inter Coli-
 cæ Piſtonum cauſas remotas, annumerata fuit.

(a) Doctam de Caſſavæ amaræ Surinamenſis radice diſ-
 ſertationem edidit anno MDCCLIII.

CAPUT XIV.

Causa remota sexta. Scorbutus.

*Causa 6.
remota
ubinam
frequen-
tissima.*

SEptentrionalis maris accolis frequentissimus morbus Scorbutus in Britannos, Batavos, Danos, Norvegas, Germanos Septentrionales, populos Boreales, frigidiori sub cœlo viventes sæviens, in viciniâ maris ac in locis aquâ marinâ submersis maximè infestus est, otiosos imprimis, afficit, sævit & in nautas salis ac fumo induratis carnibus piscibusve, farinaceis non fermentatis, caseo salito, aquâ denique corruptâ utentes; nec parcit iis qui melancholiæ, labi hypochondriacæ, morbis chronicis obnoxii, sedentariè vivunt, si imprimis nimio Cortice Peruviano fuerint usi.

Morbi proxima causa videtur ab unâ crassities, ab alterâ parte tenuitas acris, falsa, alcalina, vel acida, inter alia phœnomena vix numeranda, dolores erodentes, lancinantes per omnes artus, juncturas, ossa, visceraque abdominalia mirum in modum excitans.

Haud itaque mirandum si in colico Piſtonum dolore tantas agat partes, hâcce nec detur feracior, causa, uti in plerisque qui de Scorbuto scripserunt videre est.

*Optimè
nota Euga-
leno.*

Sufficiat unus horum verè princeps Eugalenus, Ventriculum, inquit (a), ac intestina variis cruciatibus torquet Scorbutus, hinc nomen apud Bel-

(a) Vid. Sever. Eugaleni libr. de Scorbuto §. 17. 24. & 25.

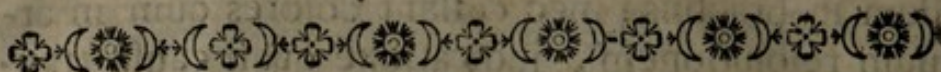
Belgas adeptum, cruribus languor advenit, fit idem in brachiis, nec cessant dolores quin in artuum resolutionem, judicatione quasi causâ translata, desinant. Post diuturnos igitur Scorbuticos colicos dolores, ex intervallo nonnunquam recurrentes, artuum resolutionem, cum convulsionibus atque epilepticis motibus vidit.

Batavis amicum Musis, classis Indicæ Orientalis gubernatorum arbitrum, omnigenis prægressis, etiam colicis, doloribus, cruribus pedibusque resolutum vidi. Ad Indias sæpius navigaverat ipse, sanato scorbuto, rediit motus, vivit nunc sanissimus. *Observ. 1.*

Nec in longinquis navigationibus datur dies, quin tales miseros videant Navium Chirurghi, hos si ad frugiferas appellant insulas, fructibus horæis sanant.

Hoc tamen notandum, si à muriaticâ causâ fiat resolutio, rigescunt artus, ubi causa alcalina vel acida est flaccidiores sunt, penduli videntur ac molles. Vidi miserum optimi Chirurghi fratrem, sale marino quo abusus erat turgentem, membris omnibus resolutum, piscis ad instar sole indurati, siccum ac rigidum. Sudor spontè prorumpens falsissimus erat, sibi permissus juxta nasum abibat in crystallos, oculis faciliè detegendos, digitis friabiles. Hos sæpè vidi, tetigi. *Observ. 2.*

CAPUT XV.

Causa remota septima. Melancholia.

*Causæ 7.
remotæ ori-
go.*

MOrbus in quo æger diù ac pertinaciter sine febre delirat, eidem ferè ac uni cogitationi plerùmque fixus, melancholia vocatur. Oritur ex illâ humorum indole quam bilem atram dixerunt Veteres. Si à mente, quod rariùs, oriatur, bilis ipsa gignitur atra.

Pro materie terram cum spisso sanguinis oleo arctè unitam habens, liquidior ac blandior parte orbatam, si tenax in vasis hypochondriacis accumuletur, mesenterium etiam ac intestina afficit, intùs & extùs, sectione enim cadaverum patet transsudantem bilem vicina hepatis, atro, fusco, viridi colore sæpiùs inficere, insignesque nervorum plexus Meseraicorum per contactum quasi lædere. In his enim dolorum colicorum plerùmque sedes est, horum ope mira fit viscerum sympathia, quum ad ventriculum, vesicam felleam, ductus choledochos, intestina omnia, quaquaversum in cuncta ferè totiùs abdominis viscera densissimè ferantur. Idcirco dùm bilis atra in mineris effervescens suis, acerrimos in proximis dolores excitat, spasmos facit in remotis momento temporis progredientes, diris stipatos doloribus.

*Optime
descripta à
Platero.*

Hanc bilem graphicè depinxit Platerus (a), ubi dicit quod intestinorum substantiam penetrans ac im-

(a) Vid. Plateri loc. cit.

imbuens, ea vellicat, rodit, urit, pertinaces morâ fiunt dolores, ac diuturnâ irritatione, toto genere nervoſo compatiante, convulſiones tandem ac paralyſes fiunt.

Idem, iisdem ferè verbis dixit Spigelius (a), *A Spige-* repetit Riverius (b), bilis in tunicis inteſtinorum *lio, ac Ri-* effuſa iisque imbibita, dolores acerrimos, coli- *verio.* cam veteribus parùm notam facit, ubi nimirùm propter obſtructiones ad vias communes effundi non poteſt, ſed motû præpoſtero ad abdominis membranas repente excutitur. Hinc dolor crude- liſſimus colicam imitatus, pertinaciſſimus, qui nullis cedens remediis, ſolâ tandem ſuperveniente levatur paralyſi.

Obſervaverat Citeſius (c) tenellas mœrore con- *A Citeſio.* ſectas mulieres, poſt colicos dolores convulſivos, paralyticas fieri (d).

Rem illuſtrat obſervatio Wepferi (e) Jac. *A Wepfe-* Spoerlin per XII. annos carceratus, melancholi- *ro.* cus, languens, iſchuriâ, adſtriçtâ alvo, colicâ, laboravit, pareſis brachiorum ſecuta eſt, bilioſa hanc diarrhœa levavit.

Filiam chariſſimam unicam immatura morte *Obſerv. 1.* ereptam noctû diûque deſlens pater optimus vi- ce-præſidis in curia munere func-tus, melancho- licus evaſit. Urentes in cute carbunculi atram bilem haud dubiè demonſtrarant, temporis lapſû in colicos, pertinaciſſimâ alvi conſtrictione ſtipa- tos, dolores incidit, pareſis brachiorum ſecuta eſt. Majalibus ſuccis liberaliter ſumptis, Spadano dein medicato fonte fœlix convaluit. Anno ſe- quen-

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

(c) Vid. libr. cit. cap. 7.

(d) Vid. loc. cit. cap. 7.

(e) Vid. Hiſtor. Apoplect. hiſt. 13.

quenti virum optimum novus affecit mœror, recruduere dolores, rediit paresis.

Observ. 2. Matrona LX. annos nata, post longum mœrorem, fummis anxietatibus obnoxia, leves post colicos dolores, alvumque clausam, digitorum motû caruit. Succis saponaceis fructibusque horæis fusa bilis atra excitavit diarrhœam, cum levamine symptomatum rediit motus. Aliquot annis postea subitâ percitam tristitiâ idem affecit malum, dextra resoluta est, sinistrae digiti omnes, medio excepto, caruere motû. Similes casus sæpius vidi.

C A P U T XVI.

Causa remota octava.

Animi Pathemata.

*Causam 8.
remotam
viderat
Riverius.*

AB iracundiâ natos colicos dolores in paresim definentes viderat Riverius (a).

Quis autem incredibiles effectus animi pathematum in nervos, imprimis verum in Epigastricos atque Meseraicos non vidit? Stupendâ gaudent potestate in omnes Corporis Sphincteres; imò nonne vasorum, truncos inter & ramos, proportionem invertunt? Perspirationem, intus & extus, sudorem, alvinas fœces, urinam, lacrymas, semen ipsum tum expellere, tum cohibere valent. Hic vomit irâ, illi solvitur alvus, clauditur in altero.

Quodque in maximis, fit etiam in minimis. Sic mucosæ tunicæ villosæ glandulæ stringuntur, sue

(a) Vid. Riverii loc. cit.

fuccus ipse gastricus ac entericus sistitur, inermes hærent papillæ in hypochondriacis, hystericisque corporibus mirè irritabiles, consentientes nervos in consensum trahunt, motus fiunt spasmodici, convulsivi, epileptici, ac si causa perduret, in paresim desinunt.

Sæpius in teneris fœminis hystericis, quandoque in viris hypochondriacis, genere nervoso mobilissimis hæc omnia vidi.

Anno hujus seculi XLI. Vir mihi carissimus, *Observ. 1:* ordinis Senatorii, tenerrimæ quam unquam vidi texturæ, ingenio acer, facilè iracundus, ad levissimum animi motum, anxietate in præcordiis, alvo clausâ, colicisque doloribus in paresim manuum desinentibus tentabatur, ad Venerem proni frequentes erant nocturnæ pollutiones, inimicissimæ nervis. Per integrum biennium, nunc luctans cum morte, in epilepticos incidit motus, per octiduum tandem hydrophobus jacuit. Ultimo hoc vitæ durante actû horrendissima rabiei caninæ symptomata vidi. Somnus inquietus erat, terrore plenus, subsultibus perpetuò turbatus, immanis circa præcordia erat anxietas, respiratio suspiriosa, horror ad conspectum potûs, cujus levissimus attactus ineffabiles anxietates, miros tremores, immanemque excitabat furorem. Lingua aspera erat, atque nigrescens, os hiabat, ejulatus, latrantis ad instar canis, horrendi, raucam reddebant vocem. Os tenaci redundabat spumâ, in adstantes spuens, visû orbat, oculi enim erant sanguine tincti, rictû spumante frendens, quos morderet ferox tremulâ quærebat manû, gelidus tandem sudor instantis mortis prænuntius miserimæ vitæ finem exoptatam fecit.

Tribus annis antea, hæc omnia, exceptâ solâ *Observ. 2:* hydrophobiâ, in formosissimâ videram matronâ,

D

quæ

quæ longo teneris carique mariti defatigata morbo, fauciati atque cruenti adspectu famuli perterrefacta, iliadem istam malorum perpeffa est.

Observ. 3. Vidi & in tenerâ uxore Collegæ mihi spectatissimi quæ à levissimo animi pathemate, colicis doloribus discruciatâ, motibus epilepticis tentata, paresi tandem laboravit.

Causa prædisponens immoderata Venus. In viris, plures enim vidi crudelis istius morbi victimas, immoderata Venus tragiæ causâ proegumena fuit. Nec mirum si Colicæ Pictorum causis etiam annumerata fuerit. Videtur tamen remotior, ut potè mobilitatem nervorumque irritabilitatem mirè adaugens, hoc respectu equidem prædisponentis causæ vice fungitur.

C A P U T XVII.

Diagnosis Colicæ Pictorum.

Diagnostica signa Colicæ Pictorum.

Nunc spontè patet Diagnosis, siue enim reliquæ febrium imperfectâ crisi solutarum, vel non benè curatarum, siue venena deglutita vel inspirata, siue vini potûsque acido-austeri fermentati, acidorumve immaturorum nimius usus, siue arthritidis ac rheumatismus, siue impedita perspiratio, vel scorbutus, aut melancholia, animive pathemata, irritando, Intestinorum aut Mesenterii crispent nervos, dolor fit colicus olim nothus, nunc Pictorum dictus: dolorem ferè semper antecedit ponderis sensus atque molestiæ, vel in regione epigastricâ, vel in umbilicali, quandoque, verùm rariùs, in hypogastricâ, ac in lumbali, hypochondria ipsa, dextrum imprimis, visceraque solito minùs libera sentiuntur.

Tri-

Tristior fit mens, nec tam facilis respiratio, quæ intermiscetur suspiriis. Minus fulgent oculi, facies ipsa pallescit. Leves tunc oriuntur dolores vix continui, nec à molestiæ sensû facile distinguendi. Appetitus minuitur, fitis augetur. Alvus fit durior, urina parcior, fastidium majus, incipit nausea, crescit cum dolore qui tunc continuus fit. Nauseæ superveniunt ructus, peristalticus invertitur motus. Frequentes ad vomendum conatus mox sequuntur, pro momento levans dolorem, mox recrudescentem, fit tandem Vomitus. Exagitans corpus augetur anxietas, unâ cum dolore somnum adimit. Abdominis tunc regio imprimis umbilicalis, intrò trahitur. Febricula fit cum pulsû contracto, jactatione corporis, angore majori, singultû, tenesmo, urinæ suppressione, spasmo vesicæ ac ani.

CAPUT XVIII.

Prognosis Colicæ Pictonum.

SI recensita symptomata durent, marcescit *Prognosti-*
Corpus, vox fit debilior, rauca, sæpè peni-
tus extinguitur. Artuum tunc, superiorum prius, *ca signa*
inferiorum dein urentes fiunt dolores, dùm colici *Colicæ*
mitescunt. Levamine deceptus æger, melio- *Pictonum.*
remque sperans fortem, voluntati sensim rebelles
persentit artus, qui intrâ breve tempus tandem
resolvuntur. Nec æumnarum finis est, sæpissi-
mè enim difficiliore factâ respiratione, tinnitui
aurium, tenebras oculis offundenti nubeculæ,
scintillisve micantibus, convulsiones, motusque

epileptici succedunt, externis internisque deletis sensibus, totum concutitur Corpus. Extremorum atrophia crescit, aphonia, dyspnœa, cæcitas, phrenitis, lethargus successivi mortis prænuntii dantur.

CAPUT XIX.

Anatomica Cadaverum Inspectio.

In morbis nervorum incerta cadaverum inspectio. QUAM sit incerta plerumque Cadaverum inspectio, ut causa ab effectû dignoscatur, sapientes Medici non ignorant. Dùm observatur effectus, sæpè præterlabitur causa. Hoc imprimis verum in morbis ubi immediatè afficiuntur nervi. Et hæc est ratio quare crudelissimis extinctâ colicis doloribus cadavera, nil præter pallida flatibus distenta exhibent intestina.

In colicâ Pictorum sæpius inutilis.

Testis esto in sectione cadaverum exercitatissimus, Christianissimi Regis Archiater, Diaphragmatis Cordisque anatomicâ descriptione clarissimus Senac, mutuo epistolarum amico commercio, anno hujus seculi quinquagesimo, ubi de colicâ Pictorum quæstio erat, quinquaginta & ultra à Viro Clarissimo dissecta fuisse Cadavera, absque ullis causæ vestigiis detectis mecum communicavit.

Teste Fernelio.

Defunctum pictorem Andegavensem cultro anatomico subjecit Fernelius (a), jecur, lien, ventriculum ac renes benè constitutos invenit, nulla in vesiculâ fellis obstructio, nulla dabatur in

me-

(a) Vid. Fernellii de Lue Venereâ cap. 7.

mesenterio humoris vitiosi congestio, nihil denique in ullâ aliâ parte, quod tantorum fuisset maiorum causâ, observari potuit.

Hoc utiquè verum si morbi causæ remotæ fuerint venena, vini, potusque acido-austeri, acidorum nimius usus, arthritis vel rheumatismus, impedita perspiratio, animi denique pathemata. Si verum reliquæ febrium imperfectâ crisi solutarum, vel non benè curatarum, si scorbutus aut melancholia, fecerint morbum, vestigia in cadaveribus apparent.

*Quandoquè
tamen baud
frustrâ fit.*

Sic anno MDXCII. Franciscani cadaver apertum exhibuit intestini jejuni membranas, bile æruginosâ turgentes, à se invicem distentas, non procul ab hepate. Tenuiori bili imbutæ intestini tunicæ videbantur, nec immune erat Epiploum, contactu, bilis colore tinctum. Flatibus distentæ, bilisque acrimoniâ exesæ intestini tunicæ, penè rumpebantur, externa à peritonæo nata sola manebat integra (a).

Observ. 1.

Receptâ Clarissimi Senac epistolâ unum alterumve cadaver cultro anatomico subjeci, melancholici erant post graves ærumnas colicis doloribus enecti, pars concava hepatis, partesque hujus vicinæ atro viridi pigmento tinctæ erant.

Observ. 2.

Anno sequenti colicis doloribus scorbuticis defunctum miserum dissecai, humorum acrimoniâ, intestinalisque muci defectû interioris membranæ nudæ papillæ, levissimam excoriationem in omni ferè puncto exhibebant, Intestinorum atque Mesenterii innumera erant varicosa vasa atro sanguine turgentia.

Observ. 3.

(a) Vid. ad calcem operis Citesii sæpiùs cit. ex. P. Milonis Coll. Med. Pictav. Decan. adversariis.

CAPUT XX.

Symptomatum Colicæ Pictonum brevis dilucidatio.

GRavissima Colicæ Pictonum Symptomata præcipua, sequentia videntur.

*Ponderis
sensus at-
que mo-
lestia.*

I. *Ponderis sensus atque molestiæ dolorem præeuns*, instantis spasmi prænuntius, incipientem nervorum contractionem indicat. Multiplicibus secretoriis, nec non excretoriis abdominis organis leviter constrictis, motus progressivus humorum retardatur, ac prout crescunt resistentiæ, molestus ponderis sensus augetur. Nervorum abdominalium cum diaphragmaticis mira symphatia nemini ignota, phænomenon explicat. Qualis verò fit contractionis causa, perinde est. Animi pathema, in epigastricos nervos propius agens, idem efficit.

*Difficilior
respiratio.*

II. *Difficilior respiratio*, quoties pulmo idiopathicè non afficitur, ab actione læsa diaphragmatis, imprimis pendet, prædictis autem constat abdominales atque diaphragmaticos nervos mirum in modum consentire. In morbis hypochondriacis evidens apparet iste consensus. Salvo enim pectore, affectis tantum abdominalibus, difficilis mixta suspiriis respiratio fit.

*Dolores ab-
dominales.*

III. *Dolores abdominales*, esse debent, suntque reverà in ratione compositâ causæ irritantis, atque numeri nervorum, plus minusve irritabilium, hinc fit ut eadem datâ causâ, dolores, effectusque dolorum, in hypochondriacis, ac hysteriis, quàm in athleticis durisque corporibus sint majores.

res. Stupendus autem nervorum apparatus in Mesenterio, ac intestinis, horum interiori membranæ villorum, papillarum, sphincterulorum, illi verò plexuum infinitum ferè numerum imperiens, has omnes quas irradiat partes exquisitissimi sensus, maximique doloris capaces efficit. Nec mirum si irritatis his nervis spasmodici, convulsivi, epileptici fiant motus.

IV. *Alvus clausa, Urina parcior*, spasmi sensim incrementis effectus est. Spasmo peristalticus fit *Alvus clausa, urina parcior.* stititur motus, tubique intestinalis nervei stringuntur laquei. Exhalans inhalansque hæret organum, lubricantem mucum non eructant glandulæ, gastricus ac entericus deficit succus, villosa siccescit membrana, tenaces siccae fœces, in constricto exsucco hærent tubo. Ipsa deficiente bili, omnes enim cessant secretiones, maximè efficax ad propellendas fœces, deficit causa, nataque ab his omnibus resistantia, omnes superat nixus. Spasmodicè constrictis nervis Meseraïcis, nascens inde Plexus Renalis atque Hypogastricus, uterque crispatus, urinæ secretionem ac excretionem impedit. Si diù clausa maneat alvus, augeaturque causa spasmi, ligamenta ipsa tendinea coli, sese super Rectum extendentia, contrahuntur, sursumque retro-trahitur anus.

V. *Nausea, Ructus, Vomitus*, ab eâdem causâ *Nausea, ructus, vomitus.* minùs magisve intensa oriuntur. Si faucium, œsophagi, ventriculi, intestinorum, levis modò sit convulsio, irritusque vomendi conatus, nausea fit.

Si sphincteris œsophagei, œsophagi, oris superioris ac inferioris Ventriculi, intestinorumque spasmi, aërem elasticum uno momento coerceant, altero, laxato claustro, emittant, Ructus fiunt.

Si fibrarum muscularium Faucium, Stomachī, Ventriculi, Intestinorum, Diaphragmatis, musculorum abdominalium fortis sit convulsio, contenta ventriculo vomitū expelluntur, ipsaque intestina atque viscera, hāc datā portā, evacuantur. In hocce stadio haud sistitur, sed peristalticus revera invertitur motus.

Itā enim animale Corpus factum est, ut ipsi nocitura spontē, vel divite lymphā abluantur, aut sursum deorsumve diarrhœa, vomitūve expellantur.

Somni defectus.

VI. *Somni defectus*, continuo adscribendus est dolori, angore stipato dolore ipso crudeliori.

Retrotractio abdominis.

VII. *Retrotractio abdominis*, contractionis intestinorum, omniumque in abdomine contentorum viscerum, effectus est. E Lumbis nascens Mesenterium nervorum Intercoastalium tot plexibus dives, ad punctum fixum originis spasmodicē retractum, abdomen retrahit ipsum, intestina, peritonæum, muscoli ipsi abdominales crispantur, vasorumque rubrorum, ferorum, ac lymphaticorum abdominale systema dūm spasmodica contractione fit vacuum, subsidens abdomen ad spinam dorsi retro-trahitur.

Febricula.

VIII. *Febricula*, à generis nervosi irritatione oriunda, dolorisque ferē comes, acrimoniā humorum quotidie crescente, excitatur. Obturata vasa lactea, atque absorbentia, chylo negant ingressum, nec renovari sinunt humores. Depauperatus sanguis fit sensim acrior, lapsūque temporis acerrimus, febriculæ fomes evadit.

Atrophia.

IX. *Atrophia*, fit à continuo vomitū nutritioni obstante, qui si perduret inediae vice fungitur, defectū somni augetur. Somno enim, sine cibo vel potū nonnulla nutriuntur animalia, imò si

Mar-

Martiali (a) credendum, pinguescunt. Nimiae è contrà vigiliæ spiritus diffiant, corpus exsiccant, crassiores ac aciores reddunt humores, qui solida dein stimulant, motum augendo, febrim faciunt.

X. *Vocis imminutio, raucitas, extinctio*, obli- *Vocis im-*
minutio,
raucitas,
extinctio.
nientis mucî defectû in organo, nervorumque resolutione efficitur. Vox fit expulsû aëris in pulmone contenti, per causas thoracem arctantes, in asperam arteriam, ventriculos campaniformes, indè in glottidem arctatam, tremulo, resonante, clangore, per nervos recurrentes excitato. Agilitas musculorum glottidis, ligamentorum Cartilagine laryngis nectentium obsequiosa laxitas, major minorve glottidis apertura, lubricans glandulæ Thyroideæ succus, vocem sonoram faciunt. Si hæc omnia lædantur, istiûs fit imminutio, si penitus deficient, extinguitur. Mucum autem deficere, nervosque resolvi omnia colicæ Pictorum phænomena pronunciant.

XI. *Artuum resolutio*, diuturni nervorum spasmi effectus, ab occallescentiâ nervorum oriri videtur. E cranio exeuntes nervi vaginam defendentem à durâ meninge accipiunt. Hanc inter & nervum, ros subtilissimus exhalat, quo concretio impeditur, eâdem pro tendinibus sapiens natura cautelâ utitur, ne vaginis adhærescant. Si deficiat ros, in utroque casû concretio fit, immobiles fiunt tendines, nervorum organica actio destruitur, rigidi resolvuntur artus. Musculi humerum moventes, carnosum perdunt habitum, qui brachium & ulnam primûm, postea qui carpum, tandem qui metacarpum atque phalanges movent etiam gracilescunt. Tendines vaginis alligantur, ita

(a) Vid. Martial. lib. 13. 59.

itâ ut ab humero ad extremos usque digitos omnia rigescant. Pedes, tibiæ ac femora pariter afficiuntur. Sic igitur fit paralytis plûs minûsve perfectâ, in nonnullis enim destructo motû superest sensus, itâ tamen ut extensores digitorum communes, supinatores, pollicumque extensores, abductores, atque adductores primi pereant. Si pedes resolvantur, extensores crurum primi afficiuntur, itâ ut miseri decumbentes, licet difficile, varios motus dextrorsum, sinistrorsum, sursum etiam peragant, pedibus tamen insistere nequeunt. Ubi verò perfectâ factâ est paralytis, supernæ infernæque extremitates sensû motûque orbatae tantum non mortuæ trunco pendulæ hærent, pellis ossibus hæret.

Haud facile explicatur.

Utinam tam facile explicari quàm enarrari possent mira hæc phænomena! at limites dantur, sapientibus non ignoti, quos ultra nequit consistere verum. Diuturnitate morbi occalescentes nervi quò à Cerebro remotiores, eò citius pereunt. Spiritibus depauperatus sanguis propioribus modò prospicit, fit eclipsis in remotis. Hoc imprimis observatur in scorbuticis qui leviores plerumque in abdomine passi dolores, manibus tamen pedibusque resolvuntur. An brachiorum paresim ulterius explicat communicatio nervorum abdominalium in collo cum brachialibus? An femorum, crurum, pedumque resolutionis problema solvit, per medium Psoam transeuntis molestus ex abdomine nervi cruralis exitus? Latente Phœbo, lucet Luna.

Convulsiones, ac motus epileptici.

XII. *Convulsiones, motusque Epileptici*, ex apparatus nervorum in abdomine facile intelliguntur. Nervi magni Sympathici, vulgò, Intercostales dicti, cum Carotide internâ, ut quinto sextoque se jungant pari, anteriora versus ascendere videntur.

cur. Angulus autem conjunctionis adeò acutus est, ut pro recurrentibus haberi non possint. Quod ergo pro origine descendente nervi vulgò habetur, nil nisi ascendens ramus foret, qui intrà cranium divisus supra dictis se jungeret nervis. Juxtà corpora vertebrarum, ad radices transversarum apophysium, internamque ossis sacri lateralem superficiem Intercostrales, magni Sympathici dicti, decurrunt. Funiculorum instar, per totam longitudinem pluribus dividuntur gangliis, ramis brevissimis collateralibus cum gangliis Spinalis Medullæ, à parte posteriore communicant, ab anteriore verò proprios ipsis distribuunt ramos. Hæc ganglia mole, colore, consistentiâ differunt, suntque totidem quasi origines maximi paris Sympathici. Superius Cervicale dictum, maximum, sed mollissimum est, olivam figurâ refert, pone Pharyngem, longitudinaliter, ad radicem superiorum trium vertebrarum colli sitam. E ganglii summitate nascitur nervus qui cum Carotide internâ cranium intrat. Ganglium verò, octavi paris trunco, fibrillarum ope adhæret. Utrimque etiam brevissimis ramis cum primo, secundo, tertio cervicali, imo ad laryngem cum octavi paris ramo communicat. Transeundo dat ramulos pharyngi, arteriæ Carotidi, longum tandem ad pectus mittit ramum.

Ab inferiore vero ganglii parte tenuis oritur funiculus, suprâ musculos Vertebrales anteriores colli descendens, octavo pari, arteriæque Carotidi, in eâdem quasi vaginâ, ad ultimam colli vertebra usque adhærens.

Sic descendens nervus à parte posticâ, cum tertio, quarto, quinto, sæpè & sexto Cervicali pari, brevibus obliquis ramulis coëuntibus, sensim crassior factus, communicat. Juxtà ultimam col.

colli vertebram in ganglium Cervicale inferius, mox pone arteriam subclaviam exteriora versùs inflexus, in majus ganglium, primum Dorsale dictum abit, ambo ista ganglia brevibus ramulis cum nervis vertebralibus vicinis communicant.

Ultimum ganglium Cervicale, quandoque primum Dorsale, magno recurrenti dat ramulum, indè nascitur nerveus funiculus qui pone arteriam Axillarem atque Carotidem, cum ramo coit octavi paris, abitque in plexum Pulmonarium dictum, indè ad truncum communem Intercoastalis, octavique paris, ad plexum Cardiacum, nervum recurrentem sinistrum, Cor, vicinasque Cordis partes &c.

Sub primo ganglio Dorsali descendit truncus suprà ligamenta quibus costæ vertebris uniuntur. Sic descendens inter utramque costam, accipit ganglium quo retrò duplici fibrillâ brevissimâ cum nervo Costali, Dorsalive proximo communicat.

Inferiora versùs, quinque plerùmque ramos emittit, antequàm ultimam dorsi vertebram pertranseat.

Hi rami unà coeuntes, crassiusculum formant funiculum, collateralem quasi, diaphragma perforantem, datis priùs nonnullis superficiei convexæ fibrillis. Dat etiam nonnullas concavæ, efficitque, pone glandulam suprà renalem, ganglii speciem, plexus Semilunaris vulgò dicti.

Dextrum sinistrumque ganglium, pone Ventriculum, supra Cœliacam arteriam inter se, ac cum octavo pari communicant.

Fit & plexûs species intermediæ, Cœliacus dicti, qui, Cœliacam amplectitur, datque fibrillas Mesocolo.

A parte dextrâ plexus fit Hepaticus, qui nonnullis nervi Diaphragmatici fibrillis adunatus, ner-
vu-

vulos dat arteriæ Hepaticæ, Venæ Portarum, Vesiculæ fellis, Duodeno, Pancreati, Glandulisque superrenalibus. A parte sinistrâ, ganglii Semilunaris plexum faciunt Splenicum, qui mediante plexû Stomachico, cum octavo pari communicans, splenicam amplectitur arteriam, ac in Pancreas atque Lienem abit.

Ab utroque ganglio Semilunari, exeunt rami qui fibrillis gangliorum Lumbalium juncti, plexum faciunt Renalem, spermaticis vasis nervulos dantem.

Plexus hic Renalis, cum semilunari, magnus ut Meseraïcus plexus formetur, maximè confert.

Bina ista ganglia Semilunaria, proximè sub Diaphragmate, nerveos fasciculos qui Rete Plexiforme efficiunt, dant mutuatim.

Plexus Solaris nomine insignis, Mesocolo, Mesenterio atque Diaphragmati, nerveas dat radiatim fibrillas, speciemque vaginæ arteriæ Meseraïcæ superiori, ad ultimos usque diffilientis ramulos, quos ad intestina, glandulasque Meseraïcas ubique comitatur.

Hicce plexus Meseraïcus superior à plexû Hepatico, Renali, ganglioque Semilunari imprimis conficitur, datque arteriæ Meseraïcæ inferiori vaginam reverâ nerveam, arteriam amplectentem, ejusque ramos ad intestina usque prosequentem, quod maximè notandum. Huic vaginæ ejusque processibus Plexûs Mesenterii inferioris nomen datum est.

Ex eâdem origine nascitur inferiùs, tertius Plexus, Hypogastricus verè dicendus, ante ultimam dorsî vertebram, in duo compressa ganglia diffiliens, partem posticam Recti amplectentia, dat ramos Intestino, Vesicæ, Vasis Spermaticis, omnibus tandem in Pelvi partibus contentis.

Emis-

Emisso trunco collaterali, gracilior fit Intercoftalis, inferioremque Diaphragmatis musculum à latere perforat, sed mox accedentibus ramis duorum inferiorum parium Dorsalium crassior fit.

Sic inter Psoam vicinosque tendines musculi minoris Diaphragmatis descendens, ad offis sacri extremum, dexter jungitur sinistro, musculisque Recti, ut & Coccygis, unà cum sacris ultimis nervis, plurimas dant fibrillas.

Ut major lux affulgeat, notandum è gangliis omnes exeuntes nervos, intransitibus nervis rubicundiores, atque molliores, à durâ meninge acceptam vaginam exuere, novâque, quam ipsis dant ganglia, molliore tegi, à quâ, ut à priore, in progressu defenduntur; exeunt autem numero plures, quasi priori amissâ membranâ coercente, in plures diffiliant ramos à centro undiquaque radiatim diffusos. Sic enim ganglium Meseraicum ad omnia intestina ramulos diffundit nerveos, Semilunare verùm ad Hepar, Lienem, Renes, omniaque Viscera abdominalia. Infra ganglia nervorum mollities ac teneritudo, in abdomine, ubi tutò reconduntur, non obstat, quin in vaporis quasi hæreant balneo, ideò etiam nullibi ganglia fecit natura, nisi ubi in abdomine, vel intra ossa latitant nervi, reliqui duræ meningis vaginâ defensi gangliis carent. Hæc neurologica digressio (a) Colicæ Pictonum diagnosi magnum affundens lumen, omnia ferè explicat phænomena, convulsionumque, motuumve epilepticorum certam exhibet theoriam.

Nun-

(a) Vid. miram B. Eustachii Tab. XVIII. doctissimamque Anatomicorum principis B. S. Albini explicationem. Vid. & R. Vieussens Neurographiæ cap. 5. Tab. XXIII.

Nunquam satis revolvenda Wepferi (a) observata, recensque natorum convulsivi motus ab acido, rem apertè demonstrant. Miris ergo Meseraïcis nervorum plexibus irritatis, totum convellitur Corpus.

Partis remotioris in consensum raptæ exemplum esto gulæ, musculorum maxillam inferiorem adducentium, labiorumque, herniotomiæ sæpè superveniens, spasmus. Post sextam à castratione diem, quandoque tardiùs, deglutiendi difficultas occurrit, cynicus subsequitur spasmus, arctissima tandem fit dentium constrictio. Remotissimum consensum, miramque sympathiam demonstrant motus epileptici à pedibus oriundi. Juvenem epilepticum, vesicante pedi appposito sanavit Wepferus (b).

XIII. *Internorum ac externorum sensuum abolitio*, maximæ ac perdurantis nervorum irritationis effectus est.

C A P U T XXI.

Spontanea quæ naturâ fit Colicæ Pictonum Curatio.

IN Cœnobio Casæ Dei, fugâ ac loci mutatione, *Fugâ ac loci mutatione Colica sanata.* dicit Droëtus, (c) debuere, Virgines salutem sibi quærere.

Illud Citesium (d) docuit experientia, omnium or-

(a) Passim reperiunda in historiâ cicutæ aquaticæ.

(b) Vid. Joh. Jac. Wepferi Hist. cicut. aquat. cap. 8.

(c) Vid. P. Droëti loc. cit.

(d) Vid. Citesii loc. cit.

ordinum Monachos, Capucinos præsertim ac Fulienses, quorum integras ablegaverat Colonias, aëre Pictonico exulatos, sanitati, sine ullo artis præsidio, restitutos vidit.

Ægrotantem Membris resolutum, omnibus ejuratis Medicaminibus, integram valetudinem recuperasse, vidit Wepferus (a). Quod verò fidem ferè superat, spontaneam diarrhœam biliosam paresim solvisse semel observavit. Mira hæcce observatio, à Medicorum nemine, quantum scio, confirmata, morbi indoli tam parùm consona, omnibus phænomenis adeò repugnans, tanti viri, ut pro verâ habeatur, auctoritate eget. Similem morbi solutionem nunquàm fateor vidi, nec audiivi. Verùm sæpiùs vidi miseros Surinamenses, omnes post passas ærumnas, membris resolutos, in Europâ reduces, ingratum litus fugientes, salubriorum per aliquot menses aërem spirantes, sanescere.

(a) Vid. Joh. Jac. Wepferi histor. apoplect. hist. 13.

C A P U T X X I .

CAPUT XXII.

Colicæ Pictonum Curatio arte facta.

OMnibus ritè perpenſis, quæ de multiplici- *Unde ed-*
 bus Colicæ Pictonum remotis cauſis, fa- *demque*
 pientiffimorum in arte virorum, propriâque ob- *metbodo*
 ſervatione fulta, ingenuè hætenus ac caſtè enar- *non eſt cu-*
 ravi, quis facilè credet unam eandemque curandi *randa Co-*
 methodum profuturam? Certè diſputatio ratio- *lica Picto-*
 nis ac experientia, ad cauſas remotas ſeorſim *num.*
 attendendum eſſe pronuntiant. Si proxima ſola
 reſpiceretur, infœlix foret medela. Tam diverſæ
 enim morbi cauſæ uno eodemque medicato potû
 non ſunt ſuperandæ.

A febrium igitur reliquiis imperfectâ criſi ſolu-
 tarum, naſcentes colici dolores in pareſim deſi-
 nentes, non eâdem tractabuntur arte, ac illi qui
 venenis, arthritidi, aut impeditæ perſpirationi
 originem debent. Quid ſi hos effecerint animi
 pathemata? Imò ſi morbus diù duraverit, nonne
 aliam efflagitabit opem? Ut à primâ Colicæ Pic-
 tonum cauſâ remotâ initium faciamus poſtulat
 ordo.

CAPUT XXIII.

Causæ remotæ primæ Curatio.

*Retentæ
bilis effec-
tus.*

IN Hepate, hujusque viciniis retenta, diffusa dein in mesenterio ac intestinis, bilis acris, morâ acrior facta, nervosas vellicat partes, atque nervorum irritat plexus. Si in cavum intestinorum penetret defendentem abradit mucum, papillas denudat, his irritatis, in secretoriis uti in excretoriis organis pertinacissimos facit spasmos, alvi constrictione, colico dolore, nausæâ, vomitû stipatos. Crispatis vasis exhalantibus glandulisque mucosis, quibus defenduntur papillæ, ros ac mucus deficiunt, colici tandem dolores in paresim desinunt.

M. S. fortiaque emetica cathartica vitanda sunt.

(1) Prægresso morbo, cujus hic effectus est, fractæ plerumque vires, missionem sanguinis vetant. Vetant & fortiora cathartica, quæ uti emetica, sine irritatione non agunt. Irritantia quippè intus ac extus vitanda sunt. Superandus est spasmus, laxatisque emunctoriis per alvum inimica sensim deducenda est materies. Leni hac arte solvitur spasmus, soluto spasmo laxatur alvus, interna restauratur perspiratio, obliniens blandus regeneratur mucus,

Abdomen intus ac extus fovendum.

(2) Mollissimo fotâ, blandissimove Cataplasmate, totum foveatur abdomen. Ex iisdem omni bihorio repetenda fiant enemata. Farinæ emollientes, avena excorticata, hordeum, mica panis, flores althææ, malvæ, oleum lini, butyrum recens, promptissimam simplicissimamque me-

medicam exhibent materiem. Hæc larga manu, sæpius repetenda, diu continuanda sunt.

(3) Ex aquâ tepidâ, vel hydrogalâ, sæpè reï- *Semicupia*
terata semicupia profunt. *profunt.*

(4) Omnibus catharticiis palmam præripiunt *Sicut &*
Manna pulpaque Cassiæ, æquali quantitate amygdalarum dulcium recenti oleo nuptæ. Si hujus me- *blandissima*
dicamenti drachma una vel altera, omni bihorio *laxantia.*
aut trihorio, cum feri lactis tepidi unciis quatuor sumatur, intra triduum plerumque respondet alvus. Usû toties explorato comperta methodus, viro-
rum in arte principum auctoritate confirmatur. Huic annuit Gesnerus (a), Platerus (b), Spigelius (c), Sennertus, (d) Wepferus (e), Willisius (f), Fabricius ab Aquapendente (g), atque Hoffmannus (h). Citesius ipse fortiora incautè
adhibens cholagoga, immanium tamen indè nascentium conscius dolorum, ad oleum amygdalarum dulcium, vel olivarum, sirupo Rosar. solut. nuptum, per plures dies continuandum præceptis confugit, alvus sic laxata, fatetur ipse (i), cum maximo ægri levamine fluit.

(5) Hæc methodo tractatus morbus colicis ca- *Narcoticis*
ret furoribus, vigilesque naturæ satellites somni. *abstinere*
fero potu non sunt sopiendi dolores, doloso so- *præstat.*
la-

(a) Vid. epistol. Conr. Gesneri lib. 3. pag. 114.

(b) Vid. F. Plateri loc. cit.

(c) Vid. Adr. Spigeli loc. cit. cap. 14.

(d) Vid. Dan. Sennerti loc. cit.

(e) Vid. Joh. Jac. Wepferi Histor. Apoplect. hist. 13. Ephemer. Nat. Cur. observ. 39. ann. 1670.

(f) Vid. Thom. Willis, de animâ brutorum part. patholog. cap. 15.

(g) Vid. H. Fabricii ab Aquapend. Medicin. Pract. lib. 3. cap. 46.

(h) Vid. Frid. Hoffmann. loc. cit.

(i) Vid. Fr. Citesii lib. cit. cap. 8. pag. 214.

lamine nec decipitur æger, neque fallitur Medicus. In spasms enim cum materie tenaci, acris, crispante, prorsus alia res est ac in iis qui sine materie dantur. In istis mirus, incantamento quasi, narcoticorum effectus, diuturniorem pertinaciorumque in illis efficit morbum. Si non claudatur alvus, fit dura narcoticis, quid ubi omni ope conandum ut laxior fiat.

Morbi reliquæ fulgandæ sunt.

(6) Per debitum tempus alvo solutâ, pertimescendæ morbi reliquæ, fero lactis gramineo, si præsens sit, mitioribusve saponaceis succis, nullo addito sale, fugandæ sunt. Nondum regeneratus mucus acria vetat. Becabungæ atque taraxaci succi, aliis omnibus præstant.

Firmitas partibus concilianda est.

(7) Tunc, non verò prius, medicato fonte ablutæ partes tutò firmanur. Aquæ imprimis juvant acidulæ. His firmitas conciliatur partibus, dum, si quid peccantis humoris latitans superfit, abluunt. Quod Spigelio, Wepfero, Citesio, nec non Willisio (a) minimè ignotum fuit.

CAPUT XXIV.

Causæ remotæ secundæ Curatio.

Venenorum effectus.

Sive edulcatum Lithargyrio vinum, vel aqua imprægnata Cerussâ, aut subtilia deglutita venena, Ventriculi ac Intestinorum nervos lædant, tristis effectus idem est. Vasorum absorbentium, exhalantium, lacteorum, glandularum

(a) Vid. loca citata.

muci, Sphincteruli crispantur, succo gastrico ac enterico, nec non obliniente muco orbatæ papillæ irritantur, disseminata per Mesenterium irritatio afficit Plexus, hi totum sympathicorum systema in consensum trahunt, hocce verò genus nervosum consentiens. Doloribus superveniunt spasmī, enarratis symptomatibus stipati.

Præcedente minùs materialis causa, vixque sensibilis, eisdem parit effectus, morbus quamvis idem aliam tamen poscit medelam.

(1) Hic sæpè nullus alius præit morbus, gravissimorum enim in sanissimis vegetisque corporibus symptomatum, ictû fulminis quasi, suborientium, exempla dari vidimus. Si sanguine dives, plethoricum sit corpus, una vel altera missio sanguinis requiritur. Hâc abstinendum, si corpus debile sit. *Quandoque juvat M. S.*

(2) Si recens causa sit, emetica profunt, si duraverit, nocent; ubi conveniunt, præstant cathartici acrioribus, ut potè magis irritantibus, dubiique effectûs. Quem excitant emetica organus, opio sedandus est. *Aliquando profunt emetica.*

(3) Epithemate molli, vel cataplasmate, abdomen sine morâ fovendum, clysmatibus oleosis, sæpè sæpiùs repetendis relaxandum. De his jam supra. *Abdomen intus ac extus fovendum.*

(4) Balnea etiam profunt, si tepida. *Balnea*

(5) Post peractum sedantis opii effectum, laudato leni eccoprotico perpetim deglutiendo solvatur alvus, quam acria claudunt. Lactis serum, vel hydrogala propinetur. *profunt. Lenia eccoprotica.*

(6) Antidoti vice fungens, lac asinum, equinum, caprinumve, ilicò exhibendum. Hoc solo ferè, omni pharmaco rebellis, absolvitur Curatio. Mirum hunc lactis effectum subolfecerat

Lac.

Citesius (a), experientiâ olim confirmaverat Fernelius (b).

Vesicantia. (7) Si hætenus omni medelâ majores persistent dolores, fortiora epispastica pedibus, cruribus vesicantia applicentur, duobus doloribus simul obortis, vehementior alterum obscurat. Qui experiundo non didicit, quàm citò juvent Vesicantia, vix crederet. In Angelimontano Coenobio mira præstitere (c).

CAPUT XXV.

Causæ remotæ tertiæ Curatio.

Acidorum effectus. **P**lerorumque fructuum succus recens pressus essentiali sale gaudet acido, tantò crassiore ac copiosiore, quântò acerbiores fructus sunt; hînc rheumatismo nec non arthritidi adeo nocet. Hujus vi saponaceâ abstergitur intestinorum mucus, denudantur nervi. Ipsa corrumpitur bilis, in coagulum abit, ac in jecore stagnans, nova ipsa fit irritans causa.

M. S. noceat. (1.) Antequàm dirissimis stipatus doloribus erumpat morbus, languentes, pallidi, cachectici fiunt ægri, sanguinis rubra pars sensim minuitur, abest plethora. Missio sanguinis ergo noceret.

(2.)

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

(c) Vid. Joh. Jac. Scheuchzeri Itiner. Alpin. it. I. ann. 1702.

(2.) Nocerent & emetica fortiora, omniaque *Nocent emetica*
 irritantia cathartica, sensim enim nascitur mor- *atque for-*
 bus, nec antequàm altas egerit radices erumpit. *tiora ca-*
 Bilis ipsa, causa morbi acris, morâ acrior fac- *thartica.*
 ta, fortiter moventia vetat; friabile hepatis,
 in quo latitat, parenchyma non impunè laceffe-
 rent, vicinas nerveas partes, hepatisque plexum
 mirè irritabilem magis adhucdum irritarent.
 Omni ope leniter solvendam alvum, irritantia
 claudunt. Ut concussû tamen reclusus in hepate
 excutiatur hostis, granum unum vel alterum tar-
 tari emetici aquâ multâ diluti, prudenti manâ
 exhibendum est. Motus est compescendus nar-
 cotico.

(3.) Molli fotû intûs & extûs, pertinacissimus *Abdomen*
 solvitur spasmus, emollientissima ac oleosa cata- *intûs ac*
 plasmata, uti & enemata, perpetim continuan- *extûs mol-*
 da juvant. *liter fo-*
vendum.

(4.) Si debiles, languentes, pallidi, sint æ- *Balnea*
 gri, à balneis abstinendum, bis indè natum oe- *cautè*
 dema curatû difficillimum vidi, quotiescunque *adhibenda.*
 pars rubra sanguinis imminuta datur, temerè
 adhibentur.

(5.) Sirupo Rosarum Solutivo simplici, olei *Lenissimis*
 amygdalarum dulcium tertiâ additâ parte, cum *laxantibus*
 granis aliquot recentis ovi vitelli, ut miscean- *alvus mo-*
 tur, laxetur alvus; non ingrati, obtudentis *venda.*
 vice fungentis, linctûs continuus usus satisfacit
 indicationi. Oleum olivarum recens, cochlea-
 tum sumptum mira efficit. In hoc casû, hordei
 mundati, aut avenæ excorticatæ tenuis cremor
 pro diluente vehiculo præstat, sirupo nymphææ
 similive edulcetur. Acescentia quandoque præ-
 sens in primis viis vetat acidum.

(6.) Si, cum levamine symptomatum, res- *Lac Selto-*
 ponderit alvus, hordeacea jufcula vitulina pro- *ranis nup-*
 sunt,

*num mirè
prodest.*

sunt, lac ipsum tutò propinatur; pinguiori præstat levius, si Selteranis imprimis nuptum sit aquis. Sic diù pergendum est, ut in recessibus hepaticis nidulata bilis abluatur.

*Uti &
chalybeati
fontes.*

(7.) Partibus tandem firmitatem reddunt fontes chalybeati, cum equitatione, per mensem integrum ac ultrà propinandi.

*Vix agunt
vesicantia.*

(8.) Mordax in summis doloribus bilis, irrita ferè vesicantia facit, quæ nisi mobiliior causa sit, vix agunt.

C A P U T XXVI.

Causæ remotæ quartæ Curatio.

*Arthritidis
ac Rheu-
matismi
effectus.*

Vitiata pars subtilissima sanguinis, vasis minimis nervisque destinata, si in viscera abdominalia ruat, nervosque ibi sympathicos afficiat, nauseas, anxietates, vomitus, ructus, tormina, spasmos, iliademque malorum colicos dolores concomitantium, Arthritica dicta efficit.

A Rheumatismo minùs subtili causâ, eadem tamen oriuntur mala.

Utraque nervos crispât, intolerabiles facit dolores, ac post similem miseriarum seriem, in paresim desinit.

*Quando-
nam juvat
M. S.*

(1.) Si sanguine turgentem subitò afficiat ægrum, plethoricum, vegetum, sanguis mittendus est. Si fractæ sint vires, missione sanguinis abstinendum.

*Acrida pur-
gantia ac
emetica*

(2.) Hic imprimis nocent acrida purgantia, lethifera sunt emetica. Ad cutim vel ad extrema subtilis irritans repellendus humor, his non im-

pu-

punè movetur. Semper infesti miseris mortali-^{semper no-}
bus Agyrtae, indiscriminatim sanguinem funden-^{cent.}
tes, alvum turbantes, hos pessundant ægros.

(3.) Illicò furis apponenda sunt Vesicantia,^{Vesicantia,}
lata fiant ulcera, maneant aperta. Plantis pe-^{cucurbitu-}
dum admoveantur Cucurbitulae siccae, manè ac^{lae, sub-}
vesperi renovandæ. Subplantalia de galbano^{plantalia}
post cucurbitulas applicentur. Femora, crura,^{illicò appo-}
pedes leni foveantur tepore. Caleant moderatè^{nenda.}
superna.

(4.) Chamæmeli, sambucique floribus fartâ^{Abdomen}
culcitâ, siccâ, tepente, molli, tegatur abdo-^{siccè foven-}
men, omni trihorio noctû diûque renovetur,^{dum.}
minùs discutiente humido præstat fotû.

(5.) Leni clysmate, blandoque eccoprotico^{Alvus la-}
laxentur intestina, quæ hîc imprimis, si solvatur^{nissimè la-}
spasmus, spontè ferè fluunt.^{xanda.}

(6.) Hydrogala, lacve purum asininum, equi-^{Lac prin-}
num, caprinum, hîc princeps medicamentum^{ceps reme-}
esto. Hujus in nullo morbo foelicior usus satis^{dium.}
commendari nequit.

(7.) Omnibus pacatis, ut refocillentur vires,^{Sub finem}
viscerumque tonus restauretur, parcâ manû, sæ-^{vinum ge-}
piùs repetitâ, generosum ac lene vinum exhi-^{nerosum ac}
bendum est. Acria, acida, falsa, diù vitanda.^{lene.}

(8.) Curationem absolvit equitatio, si (frigi-^{Equitatio.}
dus, humidus verùm imprimis, aër non obstat.

(9.) Sic tegatur Corpus ut æquabiliter sit per-^{Perspira-}
spirabile. Fiunt enim ab impeditâ perspiratione^{tiô.}
frequentissimæ in hoc morbo recidiivæ.

CAPUT XXVII.

Causæ remotæ quintæ Curatio.

*Impeditæ
perspiratio-
nis effec-
tus.*

SI contenta in abdomine frigore crispentur, humorque excrementitius perspirabilis ad viscera repeilatur, blandos papillas nerveas defendentes succos inficit acrimoniâ, colicos dolores, colicisque supervenientes ærumnas crudelis efficit.

*Quando-
nam indi-
catur M.S.*

(1.) Dùm huic causæ, vi insitâ, athletica benè resistant Corpora, debilia tentantur. Hînc missio sanguinis rarò indicatur, quandoque tamen necessaria est. Præsentes igitur vires, copia sanguinis, urgentiumque symptomatum indoles, nùm mitti debeat sanguis pronuntiant. Prudens auscultat Medicus.

*Fortia pur-
gantia, ac
emetica
nocent.*

(2.) Acria purgantia, fortia emetica minimè indicantur. Irritatione spasmus augent, auctoque spasmo horrenda faciunt symptomata, totum convellitur Corpus.

*Lenia ec-
coprotica
juvant.*

(3.) Lenissimis eccoproticis oleosis insisten- dum.

*Vesicans
abdomini
apponen-
dum.*

(4.) In hocce casû, externo abdomini apponendum est Vesicans promptum ac amplum, ibi ratione symptomatum plus minusve detinendum. Cucurbitulæ etiam profunt.

*Mollia
enemata.*

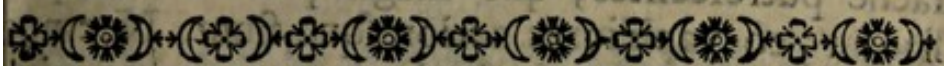
(5.) Mollia enemata, infusis floribus chamæmeli, sæpiùs injecta indicantur.

*Opium
cum caphu-
re.*

(6.) Semi granum opii cum grano caphuræ nupti, tutò omni trihorio, si urgeant dolores,

repetendum, cum largo lenique ligni ſaſſaſtras in-
fuſo, mirè juvat.

(7.) Curationem abſolvunt, ſulphure divites *Thermæ*
Thermæ omni medicamine præſtantioreſ, apud *ſulphurata.*
Foreſtum (a) harum effectûs mira obſervatio le-
gitur. Denique ut perſpiret Corpus ritè atten-
dendum.

CAPUT XXVIII.

Cauſæ remotæ ſextæ Curatio.

SAlſa, alcalina, acida, ſcorbutica acrimonia, *Scorbuti*
omnes inquinans humores, artuum cruciatus *effectus.*
horrendos, doloreſque colicos pertinaciſſimâ mem-
ororum resolutione ſtipatos ſæpiùs efficit. Urgan-
tiſſimum reverâ ſymptoma nuncupandi, promptâ
gent medelâ colici doloreſ, quum nulli dentur,
atione cauſæ, curatû difficiliores, magiſque re-
belles.

Hic enim de abraſo inteſtinorum muco, ut in
aliis colicis doloribus, non agitur ſolùm; ipſi,
indè ſecernitur mucus, humores vel omnino vi-
iati vel penitùs deficientes ſunt. Hoc enim,
quod maximè notandum ſcorbuticæ labi proprium
eſt, quod mucilaginofas ſanguinis partes deſtruat,
omneſque Corporis glandulas mucofas reddat i-
ertes. Hinc artuum, imprimis verò junctura-
um, immobilitas, lancinantefque, noctû ingra-
eſcentes, fiunt doloreſ.

Tri-

(a) Vid. P. Foreſti obſerv. ac curas. medic. lib. 21.
p. 15.

Triples harumce ærumnarum causa, triplicem ut superetur medendi methodum requirit, licet colici dolores unâ eâdemque curentur.

M. S.
nocet.

(1) In scorbuto ergo, & in scorbuticis colicis doloribus, missionem sanguinis inutilem, uno ore sapientes Medici clamant, noxiam esse confirmat experientia. Vapidi enim humores acres, facile putrescentes, quò magis parte rubrà spoliantur, eò vapidiore acrioresque fiunt. Nec nos decipiat sæpè tumens scorbuticorum vultus, incautos fallit mentiens plethoram, nec mirum si toties desinat in hydropem.

Externi,
internique
fetus ju-
vant. Blan-
dissimis,
oleosis
alvus mo-
venda.

(2) Interna externaque abdominalia, emollientibus, pinguibus, oleosis foveantur, diu noctuque relaxentur.

(3) Acris omnia cathartica vitentur, mucus enim, tunicæ villosæ papillas nerveas defendens, non solum deficit, verum quicquid in primis viis superest humoris tantâ imprægnatur acrimoniâ, ut nervi mirum in modum irritentur, omnesque intestinorum nervi per consensum convellantur. Mannæ, Cassiæ, oleoque amygdalarum dulcium obtundendi causâ, aliquot grana gummi Tragacanthi addenda sunt. Serum lactis superbibendum juvat. Ista, donec respondeat alvus pertinaciter continuanda sunt.

Crurum
ulcera
juvant.

(4) Quamvis in hoc casu non sit tam efficax vesicantium usus, quoties immanes sæviunt dolores, non est attamen spernendus, manantia crurum ulcera ventris tormina levant, noxiisque humoribus, fonticulorum instar, exitum præbent. Equidem ulcus in pede spontè natum levavit morbum. Colicis doloribus devictis, scorbutus ipse curandus est, ne, manente causâ, recrudescat effectus. Hunc morbum sapienter tractare opus ac labor est, difficillimum quippè

endemius sit. Hydra perpetim renascitur, si
isquàm, hîc imprimis cœli mutatio necessaria
videtur.

(5) Hînc fortè tam mirè juvant Medicati *Ac Medt.*
fontes, si ubi fluunt bibantur. Qui ibi respira- *cati fontes.*
tur aër, plerùmque salubrior, refocillat ægros,
vim aquarum promovet: omnibus aliis præstant
Chalybeatæ.

CAPUT XXIX.

Causæ remotæ septimæ Curatio.

PRO materie terram cum spisso sanguinis oleo *Melancho-*
unitam, blandiore parte orbatam habens me- *liæ effec-*
ancholia, hujus in Vasis Hypochondriacis, Me- *tus.*
enterio ac Intestinis sedes est Materiei tenacitas
ac acrimonia, continuâ irritatione mirè afficit
nervos, omniumque pertinacissimos spasmos at-
que dolores efficit. Attamen notandum est, co-
licos in melancholicis dolores, haud ità acres,
majori reverâ anxietate stipari. Vix enim dolen-
tes, diuturnis prægressis anxietatibus, miseros
membris resolutos, vidi. Nùm quia progredien-
tes ad intestina nervi, illæsis papillis, diuturno
stringuntur spasmò, sensumque ferè amittunt stric-
ti? Hoc utiquè verum, alvi constrictioni atque
paresi, rarò par est dolor.

(1.) Dùm morbum graviolem facit missio san- *M. S.*
guinis, illum pro tempore vix leviolem efficit. *inutilis.*
Hanc colici spernunt dolores. Frustra tentatur.

(2.) Causa quum recens non esse possit, forti- *Nocent*
ter purgantia nocent, irritant nervos, turbas ex- *purgantia*
ci- *ac emetica.*

citant, piceam non movent materiem. Nec emeticorum foelicior usus.

*Profunt
font.*

(3.) Emolliente fotu addito sapone, totum tegatur abdomen. Oleoso, molli, leviter mellito, sæpè repetendo clysmate sollicitetur alvus.

*Blandissi-
ma ecco-
protica.*

(4.) Blandissimis eccoproticis, si nausea ferat, becabungæ similive saponaceo succo nuptis, laxetur. Si levis acrimonia obstet, simplici sero lactis cum Sirupo Rosarum solutivo moveatur. Serum lactis hîc egregiè juvat.

Balnea.

(5.) Juvant & balnea quibus incoctæ emollientes herbæ, si modò sint tepida, acuantur sapone.

(6.) Si his omnibus resistat, ut sæpè fit, alvi suppressio, unguento arthanitæ, omni trihorio, obliniatur abdomen, dum interim hætenus præscriptorum continuatur usus.

(7.) Alvo solutâ, tepidæ, præstant acidulæ, nocerent frigidæ.

(8.) Equitatio, ac pertinaces abdominis frictions mirè juvant.

CAPUT XXX.

Cauſæ remotæ octavæ Curatio.

IN debiliffimis Hypochondriacis Hyſtericisve *Animi pa-*
 Corporibus, quorum nervea ſyntaxis valde *thematum*
 mobilis eſt, miros dùm edunt effectus animi pa- *effectus.*
 themata, Inteftinale Organum muci, membra-
 næque villoſæ exhalantia nec non inhalantia va-
 ſa ita quandoque ſtringunt, ut in cavitate inteſ-
 tinorum ſecretio atque excretio nulla ſit. Siccæ
 tunc papillæ neque mucro neque rore deſenſæ, ſi
 acrioribus imprimis lædantur pharmacis, mirum
 in modum irritantur, nervorumque conſenſu,
 epilepticos ipſos excitant motus.

(1.) In hocce caſu lethalis foret miſſio ſan- *M. S.*
 guinis. *lethalis.*

(2.) Omnia peſſundarent cathartica ac emeti- *Cathartica*
 ca. Summa requiritur prudentia. *ac emetica*
peſſima.

(3.) Animi ac corporis quies omni ope conci- *Quies con-*
 lianda. Procul à ſtrepitû in tenebris decumbat *cilianda.*
 æger. Inordinatî extracto Thebaïco compescan-
 tur motus.

(4.) Tepida pediluvia profunt. Emplaſtra *Pedes fo-*
 ſubplantalia juvant. Nec inutiles, inferiora ver- *vendi.*
 ſus, ſiccæ cucurbitulæ dantur.

(5.) Auxiliantur fatus abdominales externi ac *Fovendum*
 interni, tepidi, non calentes, blandiffimi. *abdomen.*

(6.) Si motus urgeant convulſivi, rubifacien- *Leviſſima*
 tia apponantur Suris Veſicantia, haud tutè ſol- *ſuris veſi-*
 vitur Epidermis, Cantharidum enim Sal acerri- *cantia.*
 mus, ſi cutim penetret noxium ſit, nimiùm in
 hoc

hoc casu irritabiles vellicat nervos, prætimef-
cendosque facit dolores. Negabunt fidem incau-
ti, experti credent.

Lac.

(7.) Potus sit hydrogala, atque lac asininum,
cui perpetim aliquid purissimæ addatur mannæ.

*Amica
nervis pa-
regorica.*

(8.) Alvo solutâ, prudenti manû mitissima
amica nervis paregoricis nupta exhibeantur. Mi-
nimus hic error crimen est.

*Balsamica
nervina.*

(9.) Denique balsamicis nervinis non spirituo-
sis, systema nervorum corroboretur. Hic mira
præstat resina Corticis Peruviani cum saccharo
trita, si parcâ dosi sæpius repetitâ lac comitetur
asininum.

C A P U T XXXI.

Pareseos Curatio.

*Diuturnæ
colicæ Pic-
tonum ef-
fectus.*

SI naturâ vel arte diuturniores fiant dolores,
perduretque spasmus, subtilissimi defectû ro-
ris, nervos inter horumque vaginas, exhalantis,
remotiores sensim occallescent nervi, pari ratio-
ne ac tendines, qui sicci, concrecentes vaginis,
rigidi, immobiles evadunt. Vaginis sic alligati
nervi atque tendines actione organicâ orbantur.

*Parefis
difficillimè
curatur.*

Maxima artuum resolutio in scorbuticis adeo
frequens, à deficiente nervorum atque tendinum
in vaginis hærentium lubricante succo oritur.
Hinc causâ proxima pareseos, successivi progres-
sus, varique intelliguntur gradus. Quàm sit cu-
ratû difficilis, cur toties incurabilis, indè etiam
elucescit.

*Medela
particulari
eget.*

Curacionem igitur absolvere nequit hætenus
in.

instituta medela, licet enim omnia quæ fieri debebant, respectu abdominis facta sint, nervi ideò tendinesve læsi minimè restaurantur, artuum resolutio perdurat, devictisque in abdomine causis colicæ Pictonum enarratis, harum effectus longè latèque diffusi seorsim postea curandi sunt.

Blandissimi lubricantis roris defectu in vaginis, nervos ac tendines concreescere vidimus, curandi methodus hætenus exposita deficientem roris materiem equidem regenerat, exhalantia verum organa intacta relinquit. Hæc, si morbus diù duraverit, destructa penitus non sunt restauranda. Ultra limites artis hæret malum. *Sæpe non efficaci, si diù duraverit morbus.*

Si verò recens sit morbus, nec tam altas egerit radices, resolutos artus, emolliendo, foven- do, fricando, movendo, concutiendo, vellicando, vasa exhalantia referantur, horum vis organica restauratur. *Profutura, si recens.*

(1.) In evisceratis recens animalibus resoluti detineantur artus, tepidus iste fons, cui nullus par est, sæpiùs repetatur. *Evisceratorum animalium usu.*

(2.) Sulphuratæ adhibeantur Thermæ, quarum centies exploratus constat effectus. Pluribus infans incassum tentatis, paresim quæ colico supervenerat dolori, Thermis Aquisgranensibus sanavit Forestus (a). *Thermis sulphuratis.*

(3.) Strigili leniore, pannisve laneis non asperis, leviter in gyrum resolutæ fricentur partes, quò frequentius eò melius. *Friktionibus.*

(4.) Bis de die, sæpiùsque si ferre valeat cutis, unguento Nervino aut Martiato, additâ Balsami Peruviani tincturâ, liniantur artus. Spirituosis præstant pingua. *Nervinis unguentis.*

(5.)

(a) Vid. P. Foresti observ. ac curat. Medic. lib. 21. obs. 15.

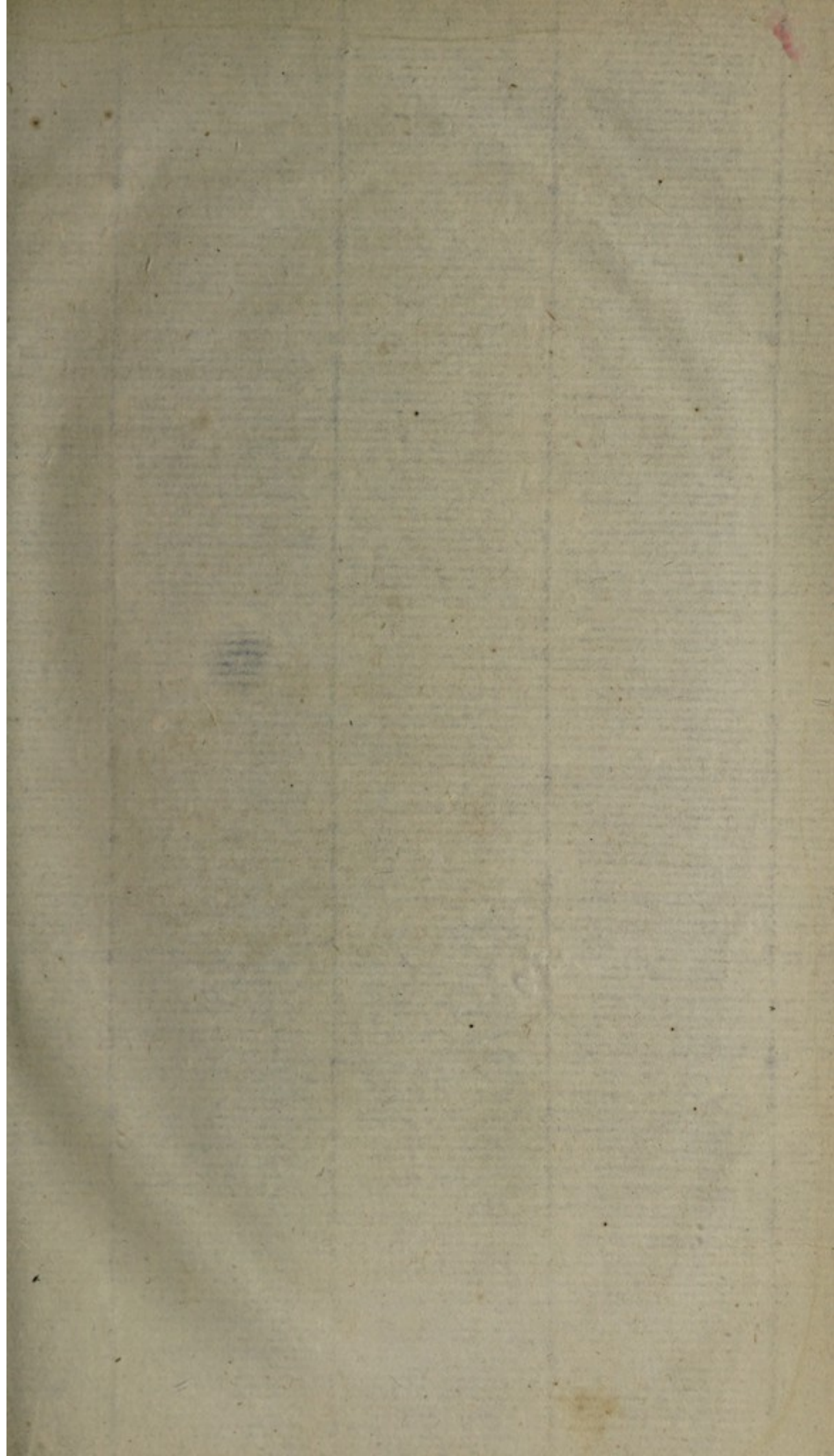
Gummosis balsamicis. (5.) Galbani, sagapeni, opoponacis, ammoniaci gummi balsamo de Meccâ vel Peruviano nuptum, repetitis vicibus, parvâ copiâ simul exhibitum, diù continuatum, mirè prodest.

Balsamicis vinis. (6.) Profunt & vina lenia, generosa, parcâ ministrata manû, Canarinum, Malvaticum, Maderense, Græcumve palmam omnibus præripiunt.

Cœli mutatione. (7.) Mira efficit cœli mutatio, si temperatum sit, aërque spiretur salubrior, humidus frigidusque nocet.

F I N I S.

[Faint, illegible text from bleed-through]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

[Faint, illegible handwriting]